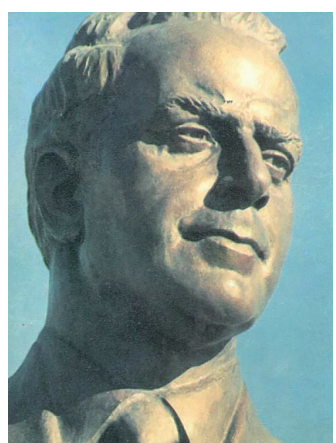

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Huseynov

YENİ AZƏRBAYCAN

11 oktyabr
2025-ci il,
şənbə
№ 184 (7011)
Qiyməti
60 qəpik

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

MDB məkanında və onun hüdudlarından kənarda...

Humanitar sahədə əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsi
qarşılıqlı maraqlara və qarşılıqlı hörmətə əsaslanan
münasibətlərin güclənməsinə kömək edir

➔ Bax səh. 2

Bakı-Moskva münasibətlərində yeni mərhələ...

➔ Bax səh. 3

➔ Bax səh. 4

**AMEA-nın
80 illik yubileyi
münasibətilə
tədbir keçirilib**
Akademiyanın bir qrup
əməkdaşına Yeni Azərbaycan
Partiyasının üzvlük vəsiqələri
təqdim olunub

**Azərbaycan - MDB:
Qarşılıqlı inam
dərirləşir**

➔ Bax səh. 3

**Qəbələ Zirvə
Görüşü dünya
mediasında**

➔ Bax səh. 5

**56 tərəfdaş
təşkilatın
iştirakı ilə...**

➔ Bax səh. 6

**Pensiya qaydalarının
elektronlaşdırılması
nə vəd edir?**

➔ Bax səh. 6

**İspaniya
ciddi seçim
qarşısında...**

➔ Bax səh. 7

**Elektron
pul bazarı
böyüyür...**

➔ Bax səh. 7

MDB məkanında və onun hüdudlarından kənarda...

Humanitar sahədə əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsi qarşılıqlı maraqlara və qarşılıqlı hörmətə əsaslanan münasibətlərin güclənməsinə kömək edir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında iştirak etmək üçün Düşənbədəki “Millət” sarayına gəlib. AZƏRTAC xəbər verir ki, Tacikistan Respublikasının Prezidenti Emoməli Rəhmon dövlətimizin başçısını qarşılayıb.

Əlaqələrimiz uğurla inkişaf edir

Oktyabrın 10-da Düşənbədə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Tacikistan Respublikasının Prezidenti Emoməli Rəhmon ilə təkbətək görüşü olub. Söhbət zamanı iki ölkənin dövlət başçıları

Azərbaycanda və Tacikistanda, həmçinin beynəlxalq tədbirlər çərçivəsində görüşləri məmnunluqla xatırladı, yüksək səviyyəli qarşılıqlı səfərlərin müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığın daha da genişləndiril-

məsi işinə verdiyi töhfəyə toxunuldu. MDB Dövlət Başçıları Şurasının Düşənbədə keçirilən iclasının aktual məsələlərin müzakirəsinə yaxşı imkan yaratdığı qeyd edildi. Görüşdə Azərbaycan

can və Tacikistan prezidentləri əlaqələrimizin uğurla inkişaf etdiyini vurğuladılar və əməkdaşlığın perspektivləri barədə fikir mübadiləsi apardılar.

“Laçın şəhərinin bu il MDB-nin mədəniyyət paytaxtı kimi namizədliyini dəstəklədiklərinə görə MDB dövlət başçılarına təşəkkürümü bildirirəm”

Oktyabrın 10-da Düşənbədə MDB Dövlət Başçıları Şurasının məhdud tərkibdə iclası keçirilib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iclasda çıxış edib: - Hörmətli Emoməli Şərifoviç. Hörmətli həmkarlar. Əvvəlcə qonaqpərvərliyə, tədbirimizin yüksək səviyyədə təşkilinə görə Tacikistan Prezidenti hörmətli Emoməli Şərifoviç Rəhmona təşəkkürümü bildirmək istədim.

Qardaş Tacikistan xalqını Prezidentin rəhbərliyi ilə əldə olunmuş uğurlar və nailiyyətlər münasibətilə təbrik etmək istədim. Düşənbədə dəfələrlə olarkən ölkənin paytaxtının necə sürətlə inkişaf etdiyini, yeni binaların tikildiyini görürəm. Bütün bunlar bizi dost kimi çox sevindirir. Şəhərsalma sahəsində uğurlar münasibətilə təbrik edirəm və Düşənbənin ildən-ilə gözəlləşdiyinə şadam. Bu gün, həmçinin Tacikistan ilə Azərbaycan ara-

sında ikitərəfli münasibətlərin ardıcıl inkişafını qeyd etmək istədim. Onlar qardaşlıq, dostluq, qarşılıqlı dəstəyə əsaslanır və böyük inkişaf potensialına malikdir. Bugünkü iclasda humanitar sahədə əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsi məsələlərinə toxunmaq istədim. Azərbaycanın Şərqi Zəngəzur bölgəsinin Laçın şəhərinin bu il MDB-nin mədəniyyət paytaxtı kimi namizədli-

yini dəstəklədiklərinə görə MDB dövlət başçılarına təşəkkürümü bildirirəm. Bu ilin iyununda Laçında “MDB-nin mədəniyyət paytaxtı İli”nin açılış mərasimi keçirildi, Azərbaycanın bu qədim torpağının tarixi, mədəni irsi haqqında məlumat verildi. Tədbirin qonaqları Laçının Ermənistanın 30 illik işğalından azad edildəndən sonra sürətli dirçəlişinin əyani şəkildə şahidi oldular. Tamamilə dağıdılmış şəhər bir neçə il ərzində ən gözəl

və yaşayış üçün rahat şəhərlərdən birinə çevrilib. Birliyin həyatında daha bir mühüm hadisə sentyabrın 28-dən oktyabrın 8-dək qədim Gəncə şəhərində - XII əsrin dahi Azərbaycan şairi və mütəfəkkiri Nizami Gəncəvinin vətəninə keçirilən III MDB Oyunları oldu. Gəncə ilə yanaşı, Azərbaycanın daha altı şəhərində - Qəbələ, Göygöl, Yevlax, Mingəçevir, Xankəndi, Şə-

kidə 13 ölkədən - həm MDB üzvləri olan, həm də qonaq ölkələrdən 1600-dən çox idmançı qəbul edildi. Bu qəbildən tədbirlər MDB məkanında və onun hüdudlarından kənarda dostluğu, əməkdaşlığı möhkəmləndirir, bərabər hüquqlu, qarşılıqlı maraqlara və qarşılıqlı hörmətə əsaslanan münasibətlərin güclənməsinə kömək edir. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Oktyabrın 10-da Düşənbədə MDB Dövlət Başçıları Şurasının geniş tərkibdə iclası keçirilib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iclasda iştirak edib. Tədbirdə Tacikistan Prezidenti Emoməli Rəhmon, Türkmənistan Prezidenti Sərdar Berdiməhmedov, Müstəqil Dövlətlər Birliyinin (MDB) Baş katibi Sergey Lebedev və

Tədbirin yekun sənədləri imzalanıb

Oktyabrın 10-da Düşənbədə MDB Dövlət Başçıları Şurasının geniş tərkibdə iclası keçirilib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iclasda iştirak edib. Tədbirdə Tacikistan Prezidenti Emoməli Rəhmon, Türkmənistan Prezidenti Sərdar Berdiməhmedov, Müstəqil Dövlətlər Birliyinin (MDB) Baş katibi Sergey Lebedev və

Birliyin MDB İnsan hüquqları komissiyasının sədri, Rusiyanın insan hüquqları üzrə müvəkkili Tatyana Moskalkova çıxış ediblər. Sonra tədbirin yekun sənədləri imzalanıb. İclasda Tacikistan Prezidenti Emoməli Rəhmona “Humanitar əməkdaşlığın inkişafında xidmətlərə görə” medalı təqdim olunub.

Bakı-Moskva münasibətlərində yeni mərhələ...

Rusiya Prezidenti kompensasiya üzrə hər şey ediləcəyini və bütün vəzifəli şəxslərin hərəkətlərinə hüquqi qiymət veriləcəyini bildirib

Cənubi Qafqaz regionun siyasi-iqtisadi tənzimləyicisi, bölgənin sabitləşdirici faktoru olan Azərbaycanın xarici siyasət kursu yaxın əməkdaşlıq, milli maraqlara söykənən tərəfdaşlıq kontekstinə əsaslanır. Ölkəmizin digər dövlətlərlə, xüsusilə, region dövlətləri ilə münasibətdə əlverişli və hər iki tərəf üçün mühüm dividendləri özündə əks etdirən ştrixlərə üstünlük verməsi münbət zəmin formalaşdırıb - bu xüsusda, qonşu dövlətlərlə münasibət ayrıca xətt kimi qeyd edilməlidir. Azərbaycan bölgə dövlətləri ilə yaxın qonşuluq əlaqələrinin gücləndirilməsində, strateji əməkdaşlığın ən üst səviyyəyə qaldırılmasında və geniş əməkdaşlıq platformalarının qurulmasında maraqlı olduğunu hər zaman önə çəkib. Bundan başqa, Azərbaycan hər zaman münasibətlərdə ədalət və beynəlxalq hüquq müstəvisinə riayət prinsiplərinə üstünlük verir - Bakı münasibətlərin qarşılıqlı şəkildə məhz bu kontekstlər üzrə inkişafında maraqlı olduğunu ortaya qoyur. Azərbaycan hər zaman özünə yaxın tərəfdaş saydığı Rusiya ilə münasibətləri də analoji komponentləri özündə qurur. İki dövlət arasında geniş diapazonlu, çoxşaxəli və fərqli sahələr üzrə mühüm əlaqələr mövcuddur. Bu münasibətlər həm geosiyasi, həm də geoiktisadi cəhətdən hər iki ölkə üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir - Azərbaycanın coğrafi mövqeyi, onu Rusiya üçün Cənubi Qafqazda yaxın tərəfdaşı edir.

Vladimir Putin: İstərdim ki, bütün bunları təkrar edim...

Sirr deyil ki, ötən ilin sonunda baş verən təyyarə qəzası münasibətlərdə müəyyən fərqli mərcə formalaşdırmışdı - baş verənlərdən sonra Azərbaycan özünün haqlı mövqeyini ifadə etmişdi - ölkəmiz istəyini tam şəkildə beynəlxalq konvensiyalara əsaslanaraq və şəffaf şəkildə dilə gətirmişdi; bu işdə məsuliyyətin, ədalətlili istintaqın, günahkarların cəzalandırılmasının və zərər çəkənlərə kompensasiya ödənilməsinin vacibliyi ön plana çəkilmişdi. Bu müddət ərzində rəsmi Moskva baş verənlərlə bağlı Bakıdan üzr istəmişdi - iki gün öncə Düşənbədə ölkə prezidentləri arasında baş tutan görüşdə məsələ ilə bağlı yenidən fikir mübadiləsi aparılıb. Düşənbədə keçirilən tə-

bətək görüşdə çıxış edən Prezident Vladimir Putin Rusiyanın hava məkanında baş verən aviasiya faciəsi haqda danışıraq həmin vaxt iki ölkə başçısı arasında telefon danışığı əsnasında faciənin məhz Rusiya səmasında baş verdiyinə görə üzr istədiyini, həm də həlak olanların ailələrinə ən səmimi başsağlığı verdiyini xatırladıb: "İstərdim ki, bütün bunları təkrar edim, yenidən söyləyim və qeyd edim, biz sözsüz ki, razılaşdığımız kimi, istintaqa hər cür kömək göstəririk".

Rusiyanın dövlət başçısı qəzanın baş vermə səbəbi ilə bağlı fikirlərində qeyd edib ki, səmada Ukraynanın pilotsuz uçuş aparatı olub və faciə gəlib gecə Rusiya Federasiyası-

nın sərhədini keçən üç belə pilotsuz aparat eyni vaxtda izlənilib. "İkinci səbəb Rusiyanın hava müdafiə sisteminin özündə texniki nasazlığın olmasından ibarətdir. Buraxılan iki raket birbaşa təyyarəyə dəyməyib, - əgər bu baş versəydi, təyyarə yerindəcə məhv olardı, - raketlər partlayıb, ola bilər ki, bu, bir neçə metr məsafədə, təqribən 10 metrlik məsafədə özünü məhv etmək olub. Ona görə də təyyarə zədələnib, amma əsas məsələ odur ki, məhəddici döyüş elementləri ilə deyil, yəqin raketin parçalarının özü ilə", - deyər Rusiya Prezidenti bildirib. Putin faciənin səbəblərini Prezident İlham Əliyevə təqdim etdi-

yini, belə hallarda, bu cür faciəli vəziyyətlərdə tələb olunduğu kimi, Rusiya tərəfindən kompensasiya üzrə hər şey ediləcəyini və bütün vəzifəli şəxslərin hərəkətlərinə hüquqi qiymət veriləcəyini deyib: "Əlbəttə, bu faciə ilə bağlı ailələrin dəstəklənməsinə, onlara mənəvi dəstək verilməsinə yönəlmiş bütün sözlər belə hallarda əsas problemlə həll etmir - faciə nəticəsində həlak olmuş insanları həyata qaytarmaq mümkün deyil. Amma bizim borcumuz, bir daha təkrar edirik, biz Sizinlə əvvəldən baş verənlərə obyektiv qiymət vermək və əsl səbəbləri üzə çıxarmaq barədə razılaşmışdıq".

Simonyanların, solovyovların, zatulinlərin cəhdləri boşə çıxdı...

Rusiya Prezidentinin məlum açıqlaması Azərbaycanın istəkləri ilə uzlaşır. Ölkəmiz heç bir vaxt radikal, kəskin münasibətlərə üstünlük verməyib, tam əksinə, bizim prioritetimiz münasibətlərdə qarşılıqlı əməkdaşlıq, yaxın qonşuluq olub. Təəssüfləndirici hal idi ki, yaranan anlaşmazlıqlardan məharətlə istifadə etməyə çalışan bəzi qüvvələr, xüsusilə, Simonyan, Solovyov, Zatulin və digər bu kimi ermənipərəstlər münasibətləri barışmaz müstəvidə təqdim etməyə çalışırdılar. Onlar hər vaxt iki ölkə arasındakı əlaqələri pozmağa, münasibətlərə xələl gətirməyə cəhdlər göstərirdilər. Ən maraqlısı isə

o idi ki, bu adıçəkilən "siyasət" və "media" adamları baş verənləri erməni kontekstində izah etməyə çalışırdılar - 2020-ci il Vətən müharibəsi, 2023-cü il antiterror tədbirlərinin nəticələrini həzm edə bilməyən belələri Rusiya-Azərbaycan münasibətlərinə "erməni pəncərəsindən" münasibət bildirirdilər. Onlar hətta bölgədə sülh şəraitinin formalaşması, həll prosesi-nin mühüm bir mərhələyə qədəm qoyması ilə barışa bilmirdilər - öllərinə düşən "fərsətdən" yararlanaraq Rusiya-Azərbaycan münasibətlərinin guya, dalana dirəndiyini iddia edirdilər.

Qarşılıqlı maraqlarımız bir çox sahələrdə üst-üstə düşür...

Amma onların bu çirkin niyyətləri, arzuları yenə də ürəklərində qaldı. Rusiyadakı anti-Azərbaycan və ermənipərəst qüvvələrin ölkəmizə qarşı məqsədyönlü fəaliyyəti heç bir uğur qazanmadı: Rusiya-Azərbaycan münasibətləri öz axarında, nizamında inkişaf edir. Bunu Rusiya Prezidenti də media qarşısında bildirdi. Vladimir Putin bildirib ki, bizim maraqlarımız, qarşılıqlı maraqlarımız bir çox sahələrdə üst-üstə düşür və çox yaxındır. Əlbəttə, hər şeydən əvvəl bu, iqtisadi-ticarət əlaqələrinə aiddir: "Bu faciə ilə əlaqədar indi danışdığımız bütün nüanslara, onunla əlaqədar hansısa məsələlərə baxmayaraq, iqtisadi-ticarət əlaqələri inkişaf edib və uğurla inkişaf edir. Ke-

çən il ticarət dövriyyəsində təqribən 6 faiz, bu il isə 16 faizdən çox artım olub. Bu, çox yaxşı göstəricidir".

O vurğulayıb ki, iki ölkənin XİN-ləri regionda vəziyyətlə bağlı, ümumilikdə beynəlxalq arenada şəraitlə əlaqədar həmişə bir-biri ilə çox sıx fəaliyyət göstərər. "Ümidvaram ki, bu əməkdaşlıq, sadəcə, bərpə olunmaya-caq, həm də bizim münasibətlərimizin, müttəfiqliyimizin ruhunda davam edəcək. Biz bunu heç vaxt unutmuruq, o qədər də uzaq olmayan keçmişdə imzalanan müqaviləni xatırlayıq və öz tərəfimizdən hər şeyi edəcəyik ki, onun bütün əsas müddəaları həyata keçirilsin", - deyər Rusiya lideri qeyd edib.

ni, Moskvanın üzərinə düşən məsuliyyəti yerinə yetirməsini arzulayıb. Bunun baş verməsi fonunda, istintaqın obyektiv araşdırma aparması müstəvisində biz hər zaman münasibətlərdə qarşılıqlı yüksək dəyərləri qoruyuruq. Prezident İlham Əliyev görüşdəki çı-

Obyektiv araşdırma...

xışında Azərbaycan Hava Yollarının təyyarəsinin keçən ilin dekabrında qəzaya uğraması ilə bağlı faciə haqqında ətraflı informasiyaya görə təşəkkür edib. Dövlət başçısı vurğulayıb ki, məsələ ilə bağlı dəfələrlə fikir mübadiləsi aparılıb: "Siz şəxsən istintaqın gedişinə nəzarət edirsiniz və bizim heç bir şübhəmiz olmayıb ki, o, bütün məsələləri obyektiv araşdıracaq. Ona görə də, bizim görüşümüzdə məhz bu məsələyə aydınlıq gətirməyi zəruri hesab etdiyiniz üçün Sizə bir daha minnətdarlığımı ifadə etmək istərdim".

Azərbaycan ilə Rusiya arasında müxtəlif sahələri əhatə edən qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq mövcuddur. Azərbaycan Rusiyanın aparıcı xarici iqtisadi tərəfdaşlarından biridir. Azərbaycan-Rusiya əlaqələri çoxşaxəli səciyyə daşıyır. İki ölkə arasında siyasi, humanitar və mədəni əməkdaşlığın yüksək səviyyəsinə uyğun olaraq ikitərəfli iqtisadi əlaqələr də çox uğurla inkişaf edir. Bu ilin yanvar-iyun aylarında Azərbaycanla Rusiya arasında ticarət əməliyyatlarının həcmi 2,5 milyard ABŞ dolları təşkil edib. Bu, 2024-cü ilin eyni aylarındakı göstərici ilə müqayisədə 352,2 milyon ABŞ dolları və ya 16,2 faiz çoxdur. Hesabat dövründə Rusiya ilə ticarət əməliyyatları Azərbaycanın ümumi ti-

Qarşılıqlı əlaqələr yüksək səviyyədədir

carət dövriyyəsinin 10,33 faizi həcmində olub. Bununla da Rusiya Azərbaycanın ən çox ticarət əməliyyatları apardığı ölkələr sırasında 3-cü yerdə qərarlaşıb. Cari ilin yanvar-iyun aylarında Azərbaycandan Rusiyaya 590,5 milyon dollarlıq məhsul ixracı qeydə alınıb. Bu, 2024-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 33,9 milyon ABŞ dolları və ya 6,1 faiz çoxdur. Eyni zamanda, 2025-ci ilin yanvar-iyun aylarında Rusiyadan Azərbaycana 1,9 milyard ABŞ dolları dəyərində idxal əməliyyatları icra olunub ki, bu da illik müqayisədə 318,2 milyon ABŞ dolları və ya 19,7 faiz artım deməkdir. Bu göstərici ilə Rusiya Azərbaycanın məhsul idxal etdiyi ölkələr sırasında ikinci pillədə qərarlaşıb.

Bundan başqa, 2025-ci ilin yanvar-iyun ayları ərzində Azərbaycandan Rusiyaya 586 milyon ABŞ dolları dəyərində qeyri-neft məhsulları ixrac olunub. Bu isə 2024-cü ilin ilk 6 ayı ilə müqayisədə 44,3 milyon ABŞ dolları və ya 8,2 faiz çoxdur. Hesabat döv-

ründə Rusiyaya qeyri-neft məhsullarının ixracı Azərbaycanın ümumi ixracında 33,41 faiz paya sahib olub. Bununla da sözügedən ölkə Azərbaycanın ən çox qeyri-neft məhsulları alıcısına çevrilib.

Şimal-Cənub Nəqliyyat Dəhlizinin inkişafı isə iki dövlət arasında münasibətlərdə xüsusi yerə malikdir. Bu dəhlizin potensialının genişləndirilməsi və bütövlükdə həm dəmir yolu, həm də avtomobil yolları vasitəsilə yükdaşımalının həcmində marşrut boyunca artması iqtisadi-ticarət münasibətlərinə yeni ruh qazandırır. Görüşdə çıxışında Prezident İlham Əliyev bildirib ki, bu il təkə iqtisadi-ticarət münasibətlər deyil, həm də bütün istisna qəmətlər üzrə əlaqələr uğurla inkişaf edir, əmtəə dövriyyəsinin artımında yaxşı dinamika mövcuddur: "Həmçinin bütün başqa istiqamətlər üzrə heç bir yerdə hər hansı gecikmə və yaxud geriləmə olmayıb. Əksinə, Sizinlə təsdiq etdiyimiz yol xəritələri uğurla həyata keçirilir".

P.İSMAYILOV

Azərbaycan - MDB: Qarşılıqlı inam dərinləşir

Çoxvektorlu xarici siyasət kursuna malik olan Azərbaycanın yaxın və uzaq ölkələrlə sıx əməkdaşlıq qurduğu beynəlxalq platformalardan biri də Müstəqil Dövlətlər Birliyi (MDB). Ölkəmizin ayrı-ayrı keçmiş ittifaq respublikalarının yer aldığı qurumla əməkdaşlığı konstruktiv səciyyə daşıyır, qarşılıqlı maraqlara əsaslanır və davamlı olaraq yüksələn dinamika yerə malikdir. Bugünlərdə Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Tacikistanın paytaxtı Düşənbə şəhərində Müstəqil Dövlətlər Birliyinin Xarici İşlər Nazirləri Şurasının iclasında iştirak və çıxış edib. Çıxışda Azərbaycanın MDB çərçivəsində iqtisadiyyat, ticarət, nəqliyyat-kommunikasiyalar, humanitar, gənclər və s. istiqamətlər üzrə əməkdaşlığa baxışı barədə məlumat verilib.

MDB 8 dekabr 1991-ci ildə Minsk şəhərində imzalanmış "Müstəqil Dövlətlər Birliyinin yaradılmasına dair Saziş" əsasında təsis edilib. MDB dövlət baş-

çıları Şurasının 24 sentyabr 1993-cü il tarixində baş tutan iclasında respublikamızın təşkilatada daxil olmasına dair qərar qəbul olunub.

Geniş iqtisadi imkanlara malik olan və suverenlik prinsipinə əsaslanan siyasət həyata keçirən Azərbaycan digər beynəlxalq platformalarda olduğu kimi, MDB çərçivəsində də yüksək fəallıq nümayiş etdirir. İndiyədək respublikamız qurumun bir sıra tədbirlərinə uğurla ev sahibliyi edib. Azərbaycan XİN rəhbərinin çıxışında təşkilat üzv dövlətlərlə qarşılıqlı səfər və təmasların artırılmasının ikitərəfli və çoxtərəfli formatlarda əməkdaşlığa töhfə verdiyi, o cümlədən Xarici İşlər Nazirləri Şurası formatının öz növbəsində qarşılıqlı maraq doğuran məsələlərin müzakirəsində faydalı olduğu qeyd edilib.

Azərbaycan MDB daxilində fəal dialoq tərəfdarıdır. Bunun təsdiqi olaraq ölkəmizin yüksək səviyyəli rəsmiləri mütəmadi

qaydada qurumun tədbirlərinə qatılırlar. Bundan əvvəl Azərbaycanın Baş naziri Əli Əsədov sentyabrın 29-da Belarus Respublikasının paytaxtı Minskə baş tutan Müstəqil Dövlətlər Birliyi Hökumət Başçılığı Şura-

sının növbəti iclasında iştirak edib. Son olaraq isə Prezident İlham Əliyev Tacikistan Respublikasının Prezidenti Emoməli Rəhmonun dövləti ilə MDB

Dövlət Başçılığı Şurasının iclasında iştirak etmək üçün oktyabrın 9-da Düşənbəyə səfərə gəlib. Dövlətimizin başçısı Düşənbədə MDB Dövlət Başçılığı Şurasının məhdud tərkibdə iclasında çıxış edib. Belə fəal iştirakçılıq Azər-

Azərbaycan elə bir dövlətdir ki, indiyədək sıralarına qatıldığı hər hansı bir təşkilatın üzərinə əlavə yük olmayıb. Halbuki üzv olduğu beynəlxalq qurumlardan daim birtərəfli qaydada fayda gözləyən dövlətlərin sayı kifayət qədər çoxdur. Respublikamız isə güclü iqtisadi potensialına və qətiyyətli siyasi iradəsinə əsaslanaraq həmişə təmsil olunduğu beynəlxalq təşkilatların fəaliyyətinə töhfələr verir. Bunun da nəticəsi olaraq beynəlxalq birlikdə ölkəmizə və onun Liderinə böyük rəğbət formalaşır.

O cümlədən Azərbaycanla MDB arasında qarşılıqlı inam gətirdikdə dərinləşir. Laçının 2025-ci il üçün MDB-nin Mədəniyyət Paytaxtı seçilməsi, III MDB Oyunlarına ev sahibliyi hüququnun ölkəmizə həvalə edilməsi bunun ayəni təsdiqidir. Nazir Ceyhun Bayramov 28 sentyabrın 8 oktyabra qədər Azərbaycanla keçiriləcək III MDB Oyunlarının uğurlu təşkilindən bəhs edib və Laçının 2025-ci il

üçün MDB-nin Mədəniyyət Paytaxtı seçilməsinə göstərilən dəstəyə görə minnətdarlığını bildirib. O, Laçın şəhərinin unikal irsini nümayiş etdirmək məqsədilə artıq çoxsaylı mədəni tədbirlərin həyata keçirildiyini diqqətə çatdırıb.

MDB-də yer alan dövlətlər yaxın coğrafiyaları bölüşdükləri kimi, onlar üçün global miqyasda yaranan çağırışlara fəaliyyətlərini uzlaşdırmaqla birlikdə cavab vermələri də çox zəruridir. Çıxışında təhlükəsizlik çağırışlarına toxunan nazir terrorizm, ekstremizm və transmilli müstəşkil cinayətkarlığa qarşı mübarizədə əlaqələndirilmiş səylərin vacibliyini vurğulayıb və bu sahələrdə qəbul olunaacaq birgə səmərəli alqışlayıb.

Cəmənil faciəsinin 40 illiyi ilə bağlı danışan nazir bu hadisənin davam edən humanitar və ekoloji nəticələrini xatırladıb.

Mübariz ABDULLAYEV

AMEA-nın 80 illik yubileyi münasibətilə tədbir keçirilib

Akademianın bir qrup əməkdaşına Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvlük vəsiqələri təqdim olunub

Oktyabrın 10-da Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) 80 illik yubileyi münasibətilə tədbir keçirilib.

Mərkəzi Elmi Kitabxanada (MEK) baş tutan tədbirdə YAP Sədrinin müavini-Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov, AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli, YAP Yasamal rayon təşkilatının sədri Bəxtiyar Nəbiyev, Rəyasət Heyətinin üzvləri, Rəyasət Heyəti aparatının şöbə müdirləri, Akademianın elmi müəssisə və təşkilatlarının direktorları və əməkdaşları, partiyanın rayon təşkilatının fəalları, gənc alimlər və digərləri iştirak ediblər.

Tədbir iştirakçıları Ulu Öndər Heydər Əliyevin MEK-in foyesindəki büstü önünə gül dəstələri düzüb, Ümummilli Liderin əziz xatirəsini ehtiramla yad ediblər.

Daha sonra MEK-in sərgi salonu, Akademiklər zalına baxış keçirilib, kitabxananın Heydər Əliyev və Azərbaycan dövlətçiliyi şöbəsinin iş fəaliyyəti ilə tanış olunub.

Tədbirdə əvvəlcə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Tədbiri giriş nitqi ilə açan AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli "Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının 80 illiyinin qeyd edilməsi haqqında" 18 mart 2025-ci il tarixli Sərəncamının Azərbaycan elminə, aliminə, ziyalılara, yeni elmi nəslə, Elmlər Akademiyasına dövlət səviyyəsində verilən yüksək qiymətinə və böyük ehtiramın ifadəsi olduğunu bildirib. Mühüm tarixi əhəmiyyətə malik sonədim həm də elmin bundan sonrakı inkişafı üçün yol xəritəsi olduğunu, şəərəfli tarixi yol keçmiş Akademianın gələcək vəzifələrini müəyyənləşdirdiyini söyləyib. O, AMEA-nın kollektivi və ölkə alimləri adından dövlət başçısına dərin minnətdarlığını bildirib. Azərbaycan alimlərinin bundan sonra da Prezident İlham Əliyevin dəstəyində birlişməyə, onun daxili və xarici siyasətini dəstəkləməyini, dövlətimizin inkişafı və milli maraqlarının qorunması yolunda elmi fəaliyyətlərini inamla davam etdirəcəklərini söyləyib.

AMEA-nın 80 illiyi ilə bağlı müxtəlif formatlarda tədbirlərin

təşkil olunduğunu söyləyən akademik İsa Həbibbəyli bu elm məbədinin yubileyinin Qarabağda, Naxçıvanda, Vəcihə Səmədova adına Sərgi salonunda və Bakı Dövlət Universitetində qeyd olunduğunu deyib. Alim ölkə daxilində keçirilən yubiley tədbirlərində əsas məqsədin yeni nəsilləri elmə təşviq etmək, müasir elmi bilikləri təbliğ etmək, elminizin bugünkü nailiyyətlərini geniş ictimaiyyətə tanımaq olduğunu vurğulayıb.

AMEA-nın tarixində ilk dəfə olaraq Akademianın yubileyinin ölkədən kənarda - qardaş Türkiyənin Ankara və İstanbul şəhərlərində keçirildiyini söyləyən akademik İsa Həbibbəyli Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv ölkələrin Elmlər Akademiyaları prezidentlərinin toplantısında da AMEA-nın 80 illiyinin qeyd olunduğunu xatırladı. Həmçinin AMEA-nın vitse-prezidenti akademik İbrahim Quliyevin iştirakı ilə Beynəlxalq Elmlər Akademiyaları Assosiasiyasının Minskdə keçirilən yığıncağında bu elm ocağının yubileyinin keçirildiyini bildirib.

Akademik İsa Həbibbəyli AMEA-nın 80 illiyinin Yeni Azərbaycan Partiyası ilə birgə qeyd olunmasının elmi və siyasi cəhətdən xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulayıb.

"Azərbaycan dünyanın ən qədim elm və mədəniyyət mərkəzlərindən biridir. Azərbaycanda Akademiya anlayışı yeni hadisə deyil, ölkəmizdə bəlkə də dünyada ilk Akademiya yaranan respublikalardan biridir", - söyləyən AMEA rəhbəri hələ XIII əsrdə azərbaycanlı alim Nəsirəddin Tusinin yaratdığı Marağa rəsədxanasının və Fəzlüllah Rəşidəddinin Təbriz şəhərində yaratdığı "Rəşidiyyə" mədrəsəsinin mahiyyəti və fəlsəfəsi ilə əsl Elmlər Akademiyası olduğunu bildirib.

O, Azərbaycanda elmin və elm quruculuğunun tarixinə nəzər salaraq, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının kökünün 1923-cü ildə yaradılmış Azərbaycan Tədqiqat və Təbətəbb Cəmiyyətinə qaybolub və Təbətəbb Cəmiyyətinin və Azərbaycan Dövlət Elmi-Tədqiqat İnstitutunun fəaliyyət göstərdiyi 1923-1932-ci illər Akademianın başlanğıc mərhələsi, SSRİ Elmlər Akademiyası Zaqafqaziya Filialı-

nın Azərbaycan şöbəsi və SSRİ Elmlər Akademiyasının Azərbaycan Filialına çevrilməsi proseslərinin baş verdiyi 1932-1945-ci illər Akademiyaya quruculuğunun həzrət dövrü kimi qiymətləndirilir. Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının təsis olunduğu 1945-ci ildən 1969-cu ilədək keçən dövr Akademianın yaranması və elmi-təşkilati əsaslarının formalaşdırılması mərhələsi, Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan SSR-yə rəhbərlik etdiyi 1969-1982-ci illər ölkəmizdə Akademiya quruculuğunun intibah dövrü, 1983-1993-cü illər isə Elmlər Akademiyasının tonəzzülü meyl və böhran həddinə çatdığı mərhələdir. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 1993-cü ildən yenidən siyasi hakimiyyətə qayıtması ilə AMEA 1993-2003-cü illərdə yenidən təşkilatlanma mərhələsinə keçib.

Akademik İsa Həbibbəyli AMEA-nın 80 ildə böyük yol keçdiyini, Azərbaycan elminin inkişafına, Azərbaycançılıq ideologiyasına, milli kədr hazırlığına öz töhfəsini verdiyini, müxtəlif istiqamətlər üzə elmi məktəblər yaratmış görkəmli alimlər nəsli yetişdirdiyini söyləyib. O, AMEA-nın taleyində və tarixində Ulu Öndər Heydər Əliyevin müstəsna rolundan bəhs edərək vurğulayıb ki, Azərbaycan elminə hər zaman həssaslıqla yanaşan dahi lider AMEA-nın inkişaf etməsinə qayğısını heç vaxt əsirgəməyib, bu elmi qurumun fəaliyyətini daim diqqət mərkəzində saxlayıb, onu qoruyub və dəlçələndirib.

Alimin sözlərinə görə, Akademiya üçün ən çətin vaxtlarda belə Ulu Öndər akademiyani cəmiyyətə baş verməsi böhrandan xilas edib və bu elm ocağına Milli Elmlər Akademiyası statusu verib. Müasir dövrdə ölkəmizdə elmin və təhsilin bugünkü inkişafı nail olmasında Ulu Öndər Heydər Əliyevin özəvsiiz xidmətləri olub. Ulu Öndərin Azərbaycançılıq siyasətinin əsasında ədəbiyyat, mədəniyyət, o cümlədən elm böyük yer tutub, Heydər Əliyev Azərbaycan elminin dünya miqyasında tanınmasına nail olub.

AMEA rəhbəri qeyd edib ki, Akademianın ilk yubileyi 1975-ci ildə Sovet Azərbaycanının rəhbəri Heydər Əliyevin müvafiq Sərəncamı ilə Respublika Sarayında keçirilib və AMEA o zamanın ən

böyük müqəfətlərindən biri olan "Xalqlar dostluğu" ordeni ilə təltif olunub.

O, Ulu Öndərin elmə verdiyi yüksək dəyərin göstəricisi olan sözlərini xatırladı: "Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası xalqımızın milli sərəvəridir. Bu sərəvəti qoruyub saxlamalıyıq".

"Ulu Öndər Heydər Əliyevin müdrikliklə müəyyən etdiyi və həyata keçirdiyi elm siyasəti bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir", - deyən AMEA prezidenti vurğulayıb ki, dövlətimizin başçısının 2010-cu ildə AMEA-nın illik yığıncağında iştirakı və alimlər qarşısında dərin məzmunlu nitq söyləməsi, elmin inkişaf perspektivləri ilə bağlı dəyərli tövsiyələr verməsi bu sahəyə dövlət qayğısının davamlı səciyyə daşdığını göstərir.

Ölkəmizin qalib lideri, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında 20 ildən artıq dövrü əhatə edən bir müddətdə Azərbaycanda bütün sahələrdə olduğu kimi, AMEA da islahatlar və yenilənmə mərhələsinə keçib. Dövlətin həyata keçirdiyi müasirləşmə və innovasiya siyasəti nəticəsində ölkəmizdə ənənəvi sahələrin inkişafı ilə yanaşı, IV Səyaye İnqilabının çağırışlarına uyğun gənşmişmiqyaslı layihələrin reallaşdırılmasına şərait yaradıdır. Bu proses öz təsirini Akademianın elmi mühitində də aydın şəkildə göstərməkdədir.

"Azərbaycan xalqı inanır ki, İkinci Qarabağ müharibəsində qazancın Azərbaycan sonrakı Ermənistanla sülh müqaviləsi imzalanacaq, Zəngəzur dəhlizi açılacaq və Azərbaycan tamamilə yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyacaq. Azərbaycan xalqı xoşbəxtdir ki, onun arzularını reallaşdırən, qələbə qazandıran İlham Əliyev kimi lideri var", - deyər akademik İsa Həbibbəyli çıxışının sonunda bildirib.

Sonra Yeni Azərbaycan Partiyası Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov çıxış edərək bildirib ki, AMEA-nın fəaliyyətinin mühüm istiqamətlərindən biri milli dövlətçilik ideologiyasının elmi əsaslarının formalaşdırılması, azərbaycançılıq məfkurəsinin təbliği və cəmiyyətdə milli həmrəyliyin möhkəmləndirilməsidir. Onun sözlərinə görə,

Akademianın alimləri, ziyalıları yalnız elmi nailiyyətləri ilə deyil, həm də ictimai düşüncənin formalaşmasında, gənc nəslin milli dəyərlər ruhunda tərbiyəsində böyük məsuliyyət daşıyırlar. Alimlərin fəaliyyəti dövlətin intellektual dayaqlarının möhkəmlənməsinə xidmət edir.

Tahir Budaqov qeyd edib ki, bu gün Azərbaycan dövlətçiliyi, milli ideologiyası və sosial-iqtisadi həyatı baxımından öz tarixinin ən möhtəşəm və qürurverici dövründə yaşayır: "Azərbaycan bu gün global məkanda özünün intellektual, iqtisadi və siyasi çəkisini artıraraq müasir dövrün çağırışlarına cavab verən dinamik bir ölkəyə çevrilib. Ölkəmizdə keçirilən beynəlxalq elmi və siyasi tədbirlərə göstərilən maraq, Azərbaycanın dünyada elmi məkanda artan rolu bunun əyani sübutudur. Bu proseslərin iştirakçısı olmaq, müstəqil Azərbaycanın yüksəlişinə şəhidlik etmək, hər bir vətəndaş üçün böyük fəxrə və məsuliyyət hissi doğurur. Bugünkü uğurlarımız Ümummilli Lider Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu möhkəm dövlətçilik təməlinə, onun siyasi irsindən və Prezident İlham Əliyevin müdrik rəhbərliyindən qaynaqlanır".

YAP Sədrinin müavini bildirib ki, AMEA uzun illərdir ölkənin elmi-intellektual potensialının simvoluna çevrilib, milli kimliyimizin, azərbaycançılıq ideologiyasının elmi əsaslarının formalaşmasında müstəsna rol oynayıb: "AMEA Azərbaycan elmi tarixində misilsiz xidmətlər göstərərək böyük izlər qoymuşdur. Ölkəmizin alimləri Azərbaycanın bugünkü inkişaf səviyyəsinə gəlib çatmasında, onun sosial-iqtisadi, mədəni və mədəni inkişafında əvəzsiz rol oynamışlar. Akademiya bu gün də öz üzərinə düşən tarixi missiyanı layiqincə davam etdirir".

Tahir Budaqov AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəylinin elmi və ictimai fəaliyyətinin yüksək qiymətləndirərək qeyd edib ki, o, Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi xəttinə hər zaman sadıq qalmış, YAP-ın təşkilatlanmasında və ideoloji xəttinin möhkəmləndirilməsində mühüm rol oynamışdır: "Təsədüfi deyil ki, akademik İsa Həbibbəyli AMEA rəhbəri olduğu müddət ərzində YAP sıralarına qoşulan alim

və əməkdaşların sayında ciddi artım müşahidə olunmaqdadır. YAP sıralarında təmsil olunan hər bir elm adamı həm milli ideologiyaya daşıyıcısı, həm də cəmiyyətin intellektual nümayəndəsidir".

YAP Sədrinin müavini vurğulayıb ki, AMEA əməkdaşlarının partiya sıralarına daxil olması partiyanın keyfiyyət tərkibini daha da zənginləşdirməklə yanaşı, həm də elmi fikrin ictimai proseslərdə daha fəal iştirakına şərait yaradır. O bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə 2025-ci ilin ölkədə "Konstitusiyaya və Suverenliyə" elan edilməsi dövlət müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsinə yönəlməş mühüm siyasi addımdır. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan alimləri və ziyalıları bu tarixi mərhələdə öz intellektual və mədəni potensialları ilə dövlətçiliyimizin inkişafına mühüm töhfə vermişlər: "İkinci Qarabağ müharibəsində əldə edilən tarixi Zəfər, ölkəmizin konstitusional hüquqlarının, ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin tam təmin olunması ölkə başçısı, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin müdrik və qətiyyətli siyasətinin, əsgərlərimizin şəadətinin, vətənpərvər alimlərimizin, düşünən beyinlərin milli ideyaya sədəqətinin nəticəsidir".

Tahir Budaqov çıxışının sonunda AMEA-nın 80 illik yubileyi münasibətilə bütün elm adamlarını təbrik edib, onlara yeni nailiyyətlər arzulayıb. O, həmçinin partiya sıralarına yeni qoşulan gənclərə müraciət edərək onları ölkənin elmi-ictimai həyatında fəal iştirak etməyə, milli dəyərlərə və dövlətçiliyə sədəqət prinsiplərini daim uca tutmağa çağırıb.

Tədbirdə AMEA Rəyasət Heyəti aparatının ictimaiyyətlə əlaqələr, mətbuat və informasiya şöbəsinin müdir müavini İlham Aliyev və Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurasının sədri Arzu İsgəndərzadə çıxış edərək bu gün Azərbaycanın Prezident İlham Əliyevin liderliyində öz inkişafının ən parlaq dövrünü yaşadığını bildirib, gənclər olaraq əməli fəaliyyətləri ilə bu inkişafa dəstək verməyə davam edəcəklərini söyləyiblər.

Daha sonra YAP sıralarına qəbul olunan AMEA əməkdaşlarına üzvlük vəsiqələri təqdim olunub.

Sonda Yeni Azərbaycan Partiyasının Himni səsləndirilib.

Qəbələ Zirvə Görüşü dünya mediasında

Bu gün Türk Dövlətləri Təşkilatı (TDT) sadəcə Türkdillli ölkələrin əməkdaşlıq platforması deyil. Qurum ciddi geosiyasi mərkəzlərdən biri kimi formalaşır və beynəlxalq arenada nüfuzu getdikcə artır. Bunu bu günlərdə Azərbaycanın tarixi şəhəri olan Qəbələdə keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçıları Şurasının 12-ci Zirvə Görüşünün dünya mətbuatında geniş işıqlandırılması bir daha təsdiqləyir.

Sülhə, təhlükəsizliyə və firəvanlığa sadiqlik

Türkiyənin əksər nəşrləri kimi, TRT Haber agentliyi də Qəbələ Zirvə Görüşünü geniş işıqlandırır. Agentlik tədbir çərçivəsində aparılan müzakirələr, liderlərin verdikləri bəyannatlar barədə silsilə materiallar təqdim edib. Bu materiallarda xüsusi olaraq bildirilir ki, Türk Dövlətləri Təşkilatının təmhiuquqlu üzvləri olan Türkiyə, Azərbaycan, Özbəkistan, Qazaxıstan və Qırğızıstan liderlərinin imzaladığı bəyannamədə qurumda təmsil olunan dövlətlərin sülh, təhlükəsizlik,

sabitlik və firəvanlığa sadiqliyi bir daha təsdiqlənib və öhdəliklər vurğulanıb. Bəyannamədə türk dövlətləri arasında bütün sahələrdə həmrəyliyin, əməkdaşlığın və koordinasiyanın gücləndirilməsi istiqamətində sarsılmaz əzm ifadə olunub.

Agentlik Prezident İlham Əliyevin TDT ölkələrinin Azərbaycanda birgə hərbi təlimlərinin keçirilməsi təklifinə, eləcə də qurumun regional məsələlərə yanaşmalarına xüsusi diqqət çəkib. TRT Haberinin yaydığı xüsusi

şərhdə Zirvə Görüşündə Vaşinqton razılaşmalarının önəmindən ayrıca bəhs edildiyi də vurğulanıb. “Bəyannamədə Azərbaycan və Ermənistan arasında Azərbaycanın materik hissəsi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında maneəsiz daşımaları təmin edəcək, regionun tranzit potensialını üzə çıxaracaq, sülh, sabitlik və firəvanlığa töhfə verəcək rabitə kanallarının açılmasına dair razılaşma alqışlanır”, - deyə agentliyin yaydığı materialda bildirilir.

Qazaxıstan mediasında dərc olunan silsilə yazılar

Qazaxıstan mətbuatı Qəbələdə keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçıları Şurasının 12-ci Zirvə Görüşünü geniş işıqlandırır. “Kazinform” beynəlxalq informasiya agentliyi “TDT Türk dünyasının təhlükəsizliyini və iqtisadiyyatını gücləndirir” sərlövhlili məqalə dərc edib. Materialda bildirilir: “Türk dünyası tarixən yüksək dinamizm və enerji məkanı olub. O, müxtəlif mədəniyyətləri və dəyərləri özündə cəm-

ləşdirərək, həmişə Şərqlə Qərbdə körpü rolunu oynayır və bu gün də həmin missiyanı yerinə yetirir”.

“Altyn-Orda.kz” portalı Qəbələ Zirvə Görüşünün mühüm mərhələ olduğunu vurğulayır: “Bu, Türk dünyasının müstəqil hərbi əməkdaşlıq mərkəzi kimi formalaşdığını, öz təhlükəsizliyinə koordinasiyalı və balanslaşdırılmış yanaşmaya hazır olduğunu nümayiş etdirdi”.

“Kazıslam.kz” yazır ki, Qəbələ Zirvə Görüşü sadəcə türk liderlərinin növbəti dəfə bir araya gəlməsi deyil, eyni zamanda, Türk dünyasının institusional güclənməsinin mühüm mərhələsi olub.

“Turanimes.kz” nəşri xəbər verir ki, Qazaxıstan beynəlxalq əməkdaşlığı gücləndirmək məqsədi daşıyan “Türk Dövlətləri Təşkilatı - Plyus” adlı yeni formatın yaradılması ideyasını dəstəkləyir.

Yeni tarixin başlanğıcı

TDT Dövlət Başçıları Şurasının Azərbaycanın Qəbələ şəhərində keçirilən 12-ci Zirvə Görüşü türk birliyinin yeni tarixi mərhələsinin əsasını qoydu.

Bu fikir Cizak Dövlət Pedaqoji Universitetinin rektoru, professor Maksudcon Yuldaşevin Özbəkistan milli xəbər agentliyinin saytında dərc olunmuş məqaləsində yer alıb.

Professor yazıb: “Türk Dövlətləri Təşkilatının Zirvə Görüşünə ev sahibliyi edən Azərbaycanın Qəbələ şəhəri təkco coğrafi deyil, həm də mənəvi-ideoloji mərkəz kimi xüsusi əhəmiyyət kəsb edib. Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyevin bu mötəbər tədbirdəki çıxışı bütün Türk dünyasının strateji hədəflərini və gələcəyinə

baxışı müəyyən edib. O, çoxşaxəli tərəfdaşlığın dinamikasını daha da genişləndirmək və sürətləndirmək məqsədilə 2030-cu ilə qədər inkişaf Strategiyasının və ayrıca yol xəritəsinin hazırlanmasını təklif etdi. Sənədin təhlükəsizlikdən tutmuş iqtisadiyyata, təhsilə, nəqliyyata, ekoloji əməkdaşlığa qədər bütün mühüm sahələri əhatə edəcəyi gözlənilir”.

Özbəkistanlı professor məqalənin sonunda qeyd edib: “Qəbələdə keçirilən TDT Zirvə Görüşündə səslənən hər bir təklif sadəcə bəyannat deyil, yeni tarixin başlanğıcıdır. Qədim kökləri və ortaq mədəniyyəti olan Türk dünyası XXI əsrdə yeni sivilizasiyanın mərkəzinə çevrilir”.

Türk dövlətlərinin strateji hədəflərini müəyyənləşdirən sənəd

Qazaxıstan Prezidenti yanında Strateji Tədqiqatlar İnstitutunun Beynəlxalq təhlükəsizlik şöbəsinin eksperti Aynur Tukumova “Kazinform” agentliyinə müsahibəsində Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçıları Şurasının 12-ci Zirvə Görüşünün yekunlarına dair qəbul edilmiş Qəbələ Bəyannaməsini türk dövlətlərinin strateji hədəflərini müəyyənləşdirən sənəd kimi dəyərləndirib.

Onun sözlərinə görə, Qəbələ Bəyannaməsi təşkilata üzv dövlətlərin suverenlik və ərazi bütövlüyünə sadiqliyini, həmçinin əsas regional çağırışlar üzrə müntəzəm məsləhətləşmələrə ehtiyac olduğunu bir daha təsdiq edir. “Bəyannaməyə əsasən, TDT əlaqələndirilmiş xarici siyasətini gücləndirməyə

sadiqdir; xarici işlər nazirləri daha tez-tez görüşəcək, aparıcı beyin mərkəzləri və universitetlər yeni Türk Strateji Vizyon Şöbəsi çərçivəsində qüvvələrini birləşdirəcək”, -deyə ekspert qeyd edib.

A.Tukumova bildirib ki, iqtisadi sahəyə aid əsas qərarlar arasında Xidmətlər Ticarətinin və İnvestisiyaların Asanlaşdırılmasına dair Saziş üzrə danışıqların başlanması, TDT-nin Mərkəzi Banklar Şurasının institusionalaşdırılması və Türk İnvestisiya Fondunun mandatının genişləndirilməsi yer alır. O əlavə edib: “Qeyd etmək lazımdır ki, yaşıl gündəlik praktiki məzmun kəsb edib. İqlim tərəfdaşlığı, davamlı maliyyələşdirmə və yaşıl texnologiyaların tətbiqi üzrə addımlar təsdiq edilib. TDT ölkələrinin enerji sistemlərini Avropa bazarları ilə əlaqələndirmək üçün nəzərdə tutulmuş regional yaşıl enerji dəhlizinin yaradılması xüsusi diqqət yetirilib”.

TDT böyük geosiyasi mərkəz kimi formalaşmaqdadır

Moldovanın nüfuzlu “Noi.md” xəbər portalı Qəbələdə Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçıları Şurasının 12-ci Zirvə Görüşü haqqında silsilə məqalələr dərc edib. Məqalələrdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin çıxışındakı fikirlərə xüsusi diqqət yetirilib. Dövlətimizin başçısına istinadla qeyd edilib ki, Vaşinqtonda, Ağ Evdə Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin paraflanması Cənubi Qafqazı sülh məkanına çevirəcək. Həmçinin vurğulanıb ki, Türk Dövlətləri Təşkilatı hazırda böyük geosiyasi mərkəz kimi formalaşmaqdadır. Təşkilatın təsis sənədi olan Naxçı-

van Sazişi sülh və təhlükəsizliyin əsas məqsəd və vəzifələri sırasına yer alır.

Məqalədə vurğulanıb ki, Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçıları Şurasının 12-ci Zirvə Görüşündə türk dövlətləri arasında siyasi dialoqun dərinləşdirilməsi və təkmilləşdirilməsi, iqtisadi inteqrasiyanın gücləndirilməsi, nəqliyyat və enerji təhlükəsizliyinin təşviqi, mədəni və humanitar əlaqələrin genişləndirilməsi, regional və global çağırışlara cavab olaraq birgə fəaliyyətin vacibliyi məsələləri ətrafında hərtərəfli fikir mübadiləsi aparılıb.

Mübariz FEYİZLİ

Milli Məclisin iclasında... 13 məsələ müzakirə edildi

Oktyabrın 10-da Milli Məclisin növbəti iclası keçirilib. İclasın gündəliyinə 13 məsələ daxil edilib. Əvvəlcə spiker Sahibə Qafarova çıxış edərək parlament nümayəndə heyətinin oktyabrın 1-dən 3-dək Cənubi Afrika Respublikasının Keyptaun şəhərinə işğuzar səfər barədə məlumat verib. Onun sözlərinə görə, səfərdə məqsəd “Böyük iyirmilik” ölkələrinin Parlament Sədrlərinin 11-ci Sammitində iştirak etmək idi: “Oktyabrın 1-də sammitin açılış mərasimində etdiyim çıxışda mən beynəlxalq münasibətlər sistemində Azərbaycanın müdafiə etdiyi prinsiplər haqqında danışdım. Ölkəmizin global çoxtərəfli əməkdaşlığa verdiyi töhfələri nəzərə çatdırdım. Qeyd etdim ki, Azərbaycanın 2019-2023-cü illərdə Qoşulmama Hərəkatına sədrliyi, humanitar yardım fəaliyyətləri onun bu istiqamətdə kollektiv səylərə güclü sadiqliyini əks etdirdi. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə 2021-ci ildə yaradılmış və hazırda Milli Məclisin sədrlik etdiyi Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şöbəsinin fəaliyyəti haqqında da məlumat verdim”.

S.Qafarova oktyabrın 2-də keçirilən sammitdə “Fələkətlərə qarşı dayanıqlığın və cavab tədbirlərinin gücləndirilməsi” mövzusunda müzakirələrdə çıxış etdiyini də deyib. O, çıxışında fələkətlərə və iqlim təsirlərinə qarşı zəruri cavab tədbirlərinin görülməsində parlamentlərin rolu haqqında fikirlərini bölüşüb, Milli Məclisin bu sahədə çoxsaylı qanunlar qəbul etdiyini diqqətə çatdırıb: “Ötən ilin noyabrında Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın COP29-a uğurla ev sahibliyi etdiyini xatırlatdım. Tədbirin mühüm nəticələri barədə məlumat verdim. Həmçinin nəzərə çatdırdım ki, Parlamentlərarası İttifaqla birlikdə Milli Məclis COP29 çərçivəsində keçirilən Parlament iclasına da ev sahibliyi edib”.

Parlament Sədrlərinin 11-ci Sammiti çərçivəsində S.Qafarovanın bir sıra ikitərəfli görüşləri də baş tutub. “Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığı, İspaniya, Avstraliya, Sinqapur, Cənubi Afrika Respublikası, Zimbabve parlamentlərinin sədrləri, Braziliya parlament nümayəndə heyətinin rəh-

bəri ilə söhbətlərimdə Cənubi Qafqaz regionunda vəziyyət, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh prosesi, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə aparılan bərpa və yenidənqurma işləri barədə məlumat verdim. Ölkələrimiz və parlamentlərimiz arasında ikitərəfli əlaqələrin inkişaf etdirilməsinə dair fikir mübadiləsi də aparıldı. Hesab edirəm, Cənubi Afrika Respublikasına işğuzar səfər uğurlu oldu”, -deyə spiker söyləyib.

İclasda ilk olaraq “Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 30 illiyi (1995-2025)” yubiley medalının təsis edilməsi ilə

məhsullarının istehsalı ilə bağlı milli hüquqi xarakterli müqavilələr əsasında mövsümi işlərə cəlb edilən fiziki şəxslər üzrə gündəlik hər bir belə fiziki şəxs üçün nağd qaydada ödənilə bilən məbləğin yuxarı həddini müəyyən edir.

Sənəddə bildirilir ki, qeyd olunan norma kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalının xüsusiyyətləri (mövsümü olması və bu əsasda işçiyə ehtiyacın müəyyən zaman kəsiyində yaranması) nəzərə alınmaqla, məhsul istehsalçıları tərəfindən işlərin görülməsinə mülki hüquqla

qi müqavilələr əsasında fiziki şəxslərin cəlb edilməsi imkanının yaradılması, kənd təsərrüfatı istehsalçılarının və onların mövsümi işlərə cəlb etdiyi şəxslərin dəstəklənməsinə, tərəflər arasında daha çevik ödəmə mexanizminin qurulmasına xidmət edir, ödənişlərin birbaşa məhsulun istehsalı sahəsində (yerində) ödənilməsinə, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalının (yığımının) daha çevik təşkil edilməsinə imkan yaradır.

İclasda “Ərazi quruluşu və inzibati ərazi bölgüsü haqqında” qanuna da dəyişiklik edilib. Qüvvədə olan qanuna əsasən, prospekt, küçə, meydan və müvafiq ərazi vahidinin digər tərkib hissələrinə ad verilməsi və onların adlarının dəyişdirilməsi həmin ərazinin əhalisinin rəyi nəzərə alınmaqla müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən həyata keçirilir. Lakin dəyişikliyə əsasən, prospekt, küçə, meydan və müvafiq ərazi vahidinin digər tərkib hissələrinə ad verilməsi və onların adlarının dəyişdirilməsi həmin ərazinin əhalisinin rəyi və dövlət dilinin normaları nəzərə alınmaqla müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən həyata keçiriləcək.

Sonra deputatlar “Dövlət xidmətləri haqqında” qanun layihəsini birinci oxunuşda müzakirə ediblər. Qanun layihəsi dövlət xidmətləri sahəsində fəaliyyətin təşkilatı, hüquqi və iqtisadi əsaslarını müəyyən edir, həmçinin dövlət xidmətlərinin göstərilməsi sahəsində münasibətləri tənzimləyir. Layihədə dövlət xidmətinə, dövlət xidmətinin göstərilmə yerinə, vahid xidmət mərkəzinə, dövlət xidmətinin dizaynı ilə bağlı qanunvericiliyə anlayışlar gətirilib.

Sənədin qəbul olunması ilə dövlət xidmətinin formalaşdırılmasına dair tələblər müəyyən

olunacaq. Layihəyə əsasən dövlət xidməti Dövlət Xidmətlərinin Elektron Rejestrinə daxil edildikdən sonra həmin xidmətin göstərilməsinə yol verəcək. Təklif olunan layihədə dövlət xidmətinin göstərilməsi nəticəsi elektron sənəd, yaxud kağız daşıyıcıda inzibati akt, hüquqmüəyyənədi və texniki sənədlər şəklində və ya informasiya elektron xidmətlər üzrə məlumatın verilməsi ilə həyata keçirildiyi qeyd edilib.

Layihədə öz əksini tapan vacib bir məqam da ondan ibarətdir ki, dövlət xidmətinin keyfiyyətinə nəzarət mexanizmi müəyyən edilir. “ASAN xidmət indeks” qiymətləndirilməsi mexanizmi daha da təkmilləşdirilərək qiymətləndirmə aparıldıqdan sonra dövlət xidmətinin keyfiyyətinə nəzarət üçün əsaslardan hesab ediləcək. Müzakirələrdən sonra qanun layihəsi birinci oxunuşda olunub.

Daha sonra “Azərbaycan Respublikasının daxili qoşunları haqqında” qanun layihəsi birinci oxunuşda müzakirəyə çıxarılıb. Bildirilib ki, bu qanun layihəsi Azərbaycan Konstitusiyasının 94-cü maddəsinə əsaslanaraq, daxili qoşunların fəaliyyətinin hüquqi əsaslarını müəyyən edəcək. Sənəddə daxili qoşunların vəzifə və səlahiyyətləri, idarəolunma prinsipləri, həmçinin ölkənin konstitusiyaya qurulmuşun, suverenliyinin, ictimai asayışı və təhlükəsizliyinin qorunmasındakı rolu əksini tapıb. Vurğulanıb ki, yeni qanun layihəsinin qəbulu ölkəmizin müdafiə qabiliyyətinin gücləndirilməsi və daxili sabitliyin təmin edilməsi baxımından zəruridir.

Qeyd edək ki, millət vəkili iclasın gündəliyində olan digər qanun layihələrini də qəbul ediblər.

Nardar BAYRAMLI

Oktyabrın 9-da “Kritik İnfrastrukturun Müdafiə Yarışı” (CIDC-2025) tədbiri çərçivəsində kibertəhlükəsizlik festivalı işə başlayıb. Tədbir Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti (XRİTDX)

56 tərəfdaş təşkilatın iştirakı ilə... Bakıda kibertəhlükəsizlik festivalı keçirilib

və Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) birgə təşkilatçılığı ilə həyata

keçirilib. Bu il “CIDC-2025” tədbirinə, ümumilikdə, 2245 ziyarətçi,

934 təlim iştirakçısı, 51 komanda və 56 tərəfdaş təşkilat qoşulub. Festi-

valın əsas məqsədi kritik infrastrukturun müdafiəsi, informasiya təh-

lükəsizliyi, rəqəmsal sabitlik və süni intellektin tətbiqi sahəsində qabaqcıl beynəlxalq təcrübələrin paylaşılması, həmçinin dövlət və özəl sektorlar arasında əməkdaşlığın gücləndirilməsidir.

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “İnformasiya və kommunikasiya texnologiyalarının inkişaf etdirilməsi” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

Növbəti ildən etibarən...

Azərbaycan Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin tabeliyində olan İnnovasiya və Rəqəmsal İnkişaf Agentliyinin (IRIA) sədr müavini Şahin Əliyev bildirib ki, artıq gələn ildən etibarən Azərbaycan vətəndaşları şəxsi məlumatların istifadəsinə şəffaflığın və nəzarətin təmin edilməsinə yönəlmiş rəqəmsal islahatların nəticələrini praktikada hiss edə biləcəklər.

O qeyd edib ki, yaradılmış “MyGov” platforması artıq bu gün vətəndaşları xəbərdar edir: “Bu, özəl sektor onların məlumatlarına giriş tələb etdikdə baş verirlər və razılığı müstəqil idarə etmək

Fərdi məlumatların mühafizəsi haqqında qanun yenilənir

Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi yanında Elektron Təhlükəsizlik Xidməti (ETX) “Fərdi məlumatların mühafizəsi haqqında” qanunun yeni layihəsini hazırlayıb. Bu barədə ETX-nin rəisi Fərid Zeynalov məlumat verib.

Onun sözlərinə görə, hazırda qanun layihəsinə baxılır: “İstənilən yenilik təhlükəsizliklə balanslaşdırılmış şəkildə həyata keçirilməlidir və bu innovasiyalar insanların hüquqlarının qo-

runmasına da xidmət etməlidir. Bunun üçün müvafiq qanunvericilik bazasının olması vacibdir. Ümid edirik ki, hazırlanmış yeni qanun layihəsi müasir çağırışlara cavab verəcək və vətəndaşların hüquqlarının etibarlı şəkildə qorunmasına xidmət edəcək”.

F. Zeynalov qeyd edib ki, istər “ağıllı şəhər”lərin infrastruktur elementləri, istərsə də IoT cihazlar və mobil telefonlar olsun, onların hamısında kütləvi şəkildə müxtəlif fərdi məlumat-

lar toplanır: “Buraya şəxsiyyət, davranış, biometrik göstəricilər və əməliyyatlara dair məlumatlar daxildir. Bu isə öz növbəsində kütləvi şəkildə kibertəhlükəsizlik riskləri yaradır. İstənilən sadə avadanlığın proqram təminatında və ya digər texniki aspektində yaranan boşluq bütün infrastrukturun kompromitə olmasına gətirib çıxara bilər. Bu da rekord göstəricidir. Bu cihazlar cinayətlərin açılmasında mühüm yer tutur. Yaxşı tərəfi ilə bərabər, təhlükəli tərəfi də var. Ona görə də təhlükəsiz-

Kibertəhlükəsizlikdə əsas problemlərdən biri...

Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) Kibercinayətkarlıqla Mübarizə Baş İdarəsinin şöbə rəisi Yusif Hüseynov bildirib ki, kibertəhlükəsizlikdə əsas problemlərdən biri köhnə proqram təminatıdır.

Onun sözlərinə görə, kibercinayətlərin üçdə biri IoT cihazlarına (İnternetə qoşulmuş əşyalar) qarşı baş verir: “2024-cü ilin statistikasına görə, beynəlxalq arenada 600 minə yaxın IoT cihazı hücumə məruz qalıb. Bu da rekord göstəricidir. Bu cihazlar cinayətlərin açılmasında mühüm yer tutur. Yaxşı tərəfi ilə bərabər, təhlükəli tərəfi də var. Ona görə də təhlükəsiz-

lik tədbirləri görülməlidir”.

Şöbə rəisi bildirib ki, təhlükəsizlik üçün quraşdırılan cihazlarda seqmentasiya problemi ortaya çıxır: “Bir cihazın istər evdə və ya korporativ müəssisədə olub keçirilməsi də böyük problemdir. Bundan əlavə, baş verən hücumların 60 faizi proqram təminatının köhnə olmasından asılı olur. Baş verən hadisələrin 70 faizi ümumi istifadəli şifrələrdən, bilərək və ya bil-məyərəkdən səhv proqramlara daxil olmasından asılıdır. Texnika təhlükəli deyil, amma onda necə istifadə etməyimiz bizdən asılıdır”.

Rəqəmsal arxitekturanın əsas komponentlərindən biri

Rəqəmsal İnkişaf Konsepsiyası təsdiq edilib: “Müxtəlif dövlət qurumlarının nümayəndələrinin iştirakı ilə işçi qrupları formalaşdırılıb. Onların icasları artıq ötən həftə keçirilib. Biz vahid arxitektura çərçivəsində təhlükəsizlik məsələlərinin və digər prinsiplərin həllini nəzərdə tutmuşuq”.

O, vurğulayıb ki, kibertəhlükəsizlik ölkənin rəqəmsal arxitekturasının əsas komponentlərindən biridir: “Konsepsiyada dövlət sektoru ilə yanaşı, özəl sektorda da kibertəhlükəsizlik sahəsində vəziyyətin qiymət-

ləndirilməsi üçün meyarların işlənib hazırlanması nəzərdə tutulub. Ölkə səviyyəsində bütün istiqamətləri əhatə edən diaqnostika və qiymətləndirmə aparılacaq. Biz bütün bunlara bütün komponentlərin və iştirakçıların inteqrasiyasını tələb edən Azərbaycanın vahid rəqəmsal ekosistemi kimi baxmalıyıq. Bu, təşkilatlarla ixtisaslaşdırılmış tələblərə uyğun olmağa və kibertəhdidlərə bağlı riskləri minimuma endirməyə imkan verəcək”.

Sahib

Pensiya qaydalarının elektronlaşdırılması nə vəd edir?

Məlum olduğu kimi, Nazirlər Kabineti (NK) “Əmək pensiyaları haqqında” qanuna dəyişikliklərlə bağlı yeni qaydaları təsdiq edib. Yeni qaydalara əsasən, əmək pensiyalarının təyin edilməsi, təyin olunmasından imtina edilməsi, yenidən hesablanması, dayandırılması, bərpası və bir növdən başqa növə keçirilməsi prosedurları və qərarlarda göstərilən məlumatların toplanması rəqəmsal platformada təsnifləşdiriləcək. Belə ki, əmək pensiyalarına dair bütün əməliyyatlar kargüzarlıqdan tamamilə uzaqlaşdırılmaqla, tam rəqəmsal keçidə inteqrasiya olunaraq Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi üzərindən təqdim və ya əldə ediləcək.

Bəzi kateqoriyalar üzrə pensiya məbləğləri artacaq

NK-nın qərarına əsasən, göstərilən məlumatların Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi üzərindən təqdim edilməsi həmin qərarların təqdim olunmasına bərabər tutulur. Yeni pensiya sistemi üzrə zəruri hərəkətlər e-sistemə əsaslandığından vətəndaşların şəxsi kabinet vasitəsilə bu proseslərə çıxış imkanları təmin olunacaq. Yeni sistem pensiyaların təyin edilməsi, təyin olunmasından imtina, əmək pensiyalarının yenidən hesablanması, yaxud təyinatın ləğvi və ya dayandırılması, habelə bərpası, eləcə də bir növdən başqa növə keçirilməsi

si üzrə qərarların verilməsində hesabatlılıq təmin etməklə, daha çevik qəbul edilməsi və nəticənin daha qısa zamanda bölüşdürülməsi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Pensiyaların proaktiv təyin olunduğunu nəzərə alsaq elektron platforma əhatəli resurs bazası kimi əmək pensiyalarının hesablanması, yaxud yenidən hesablanması və pensiya növünün dəyişdirilməsi proseslərinin sadələşdirilməsi baxımından da əhəmiyyətlidir. Yeni, qaydalar müəkkəb təyinat mexanizminin təkmilləşdiril-

məsi və ümumi pensiya proseslərinin sadələşdirilməsinə imkan verəcək.

Yeni qaydaların digər bir mühüm üstünlüyü pensiya prosesləri üzrə elektronlaşdırmanın genişlənməsi sayəsində əlçatanlığın artması ilə bağlıdır. Nəticədə, ailədə pensiya alan şəxslərdən birinin müvafiq prosedurlara əsasən, qanunla müəyyən edilmiş qaydalara uyğun olaraq digər ailə üzvünə pensiya tə-

yinatını ötürməsi, dəyişdirməsi, habelə təqaüd növünün dəyişdirilməsi, eləcə də pensiyaya çıxmaq istəyənlər üçün zəruri imkanlardan faydalanması da mümkün olacaq. Bu təyinat dəyişiklikləri isə bir çox hallarda əmək pensiyalarının yenidən hesablanması mexanizmi əsasında bəzi kateqoriyalar üzrə ümumi pensiya məbləğlərinin də artırılmasına imkan verəcək.

Əlillik dərəcələrinin təyinatı da asanlaşacaq

qaydaları tətbiq etməkdə məqsədi əlillik dərəcəsinin verilməsi prosesinin daha sadələşdirilməsi və elektron xidmətlərdən daha çox istifadənin təmin olunmasıdır. Bu mexanizm ölkədə on minlərlə əlillik pensiyası alan şəxsin pensiya təyinatında dəyişikliyi nəzərdə tutur. Belə ki, hazırda ölkəmizdə 221 min 220 vətən-

daş əlilliyə görə müavinət alır ki, onlardan təxminən 42 min nəfəri əlilliyi olan uşaqlardır. Hər il bu sosial qrup üzrə əlillik müaciətlərinin sayı artır. Ona görə də, əlillik müavinətin alınması ilə bağlı vətəndaşlar tərəfindən ünvanlanan müaciətlərə baxılması prosesində əlçatanlıq təmin etmək, daha təyinatlı qərarlar vermək, məmur təmasını tamamilə mi-

nimallaşdırmaq üçün prosesin elektronlaşdırılması zəruri hesab edilir. Bu baxımdan, NK-nın yeni qərarı əlillik üzrə müaciətlərin obyektiv aşdırılması və müavinətin təyinatı üzrə proseslərin daha da şəfəfləşməsinə səbəb olacaq. Elektronlaşma əlillik dərəcələrinin alınmasını əhəmiyyətli dərəcədə asanlaşacaq.

2026-cı ildə kimlərin pensiyalarında artım gözlənilir?

Pensiya sistemində elektronlaşma və digər islahatlarla yanaşı, bu sahədə, xüsusilə də, sosial yığımların bazasında genişlənmə də müşahidə edilməkdədir. Sosial təminat və sosial müdafiə xərclərinin mənbəyi həm dövlət büdcəsinin xərcləri, həm də Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun büdcəsinə əsaslanır. Ona görə də sosial xərclərin artımında Fondun topladığı məcburi dövlət sığorta yığımları müstəsna rol oynayır. Hazırda həmin yığımlarda ötən illə nisbətə hər ay artım dinamikası qeydə alınmaqdadır. Belə ki, 2025-ci ilin yanvar-sentyabr aylarında müddətli işçi sayının və əməkhaqqı fondunun “ağarması” prosesi şəraitində məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə daxilolmalar 4 milyard 661,4 milyon manat təşkil edib. Bu mənbədən daxilolmalar övvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 12 faiz və ya 500,1 milyon manatdan çox artıb. Qeyri-büdcə təşkilatları üzrə daxilolmalar ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 13 faiz artaraq 3 milyard 113,2 milyon manat olub. Nəticədə sosial ödənişlər bazası genişləyib. Belə ki, Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun (DSMF) gəlirləri 9 ay ərzində 6 faiz və ya 342 milyon manat çoxalaraq 5 milyard 889 milyon manat təşkil edib. Eyni zamanda, DSMF-nin xərcləri 9 faiz və ya 481 milyon manat artaraq 5 milyard 628

milyon manata çatıb.

Sosial müdafiə sektorunda yığım bazasının genişlənməsi 2026-cı ildə sosial fondun büdcəsinin daha da artacağına təminat verir ki, bu da pensiya və müavinətlərin həcmində artımı üçün əsaslı resurslar deməkdir. Hazırda gələn ilin dövlət büdcəsi layihəsi parlamentin müvafiq komitəsindədir və yaxın günlərdə müzakirəyə çıxarılacaq. Növbəti ilin büdcə zərfinin əsas xərc istiqamətlərinə əhalinin sosial müdafiəsinin daha da gücləndirilməsi, pensiyalar, müavinətlər, təqaüdlər və digər sosial ödənişlər ilə bağlı xərclərin maliyyə təminatı da daxil olmaqla, bu da pensiya artımlarının maliyyələşməsi üçün büdcədə zəruri xərc resursunun formalaşacağı deməkdir.

Pensiyaların məbləğinin hansı həcmdə artacağı ilk növbədə 2025-ci ilin yekununda ölkə üzrə orta aylıq əməkhaqqının faizindən asılı olaraq müəyyən oluna bilər. Cari il avqustun 1-nə olan məlumata əsasən, ölkə iqtisadiyyatında müddəli çalışan işçilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı övvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 9,5 faiz artaraq 1098,1 manat təşkil edib. İlin sonunda orta aylıq əməkhaqqının təxminən 10 faiz artacağı proqnozlaşdırılır ki, nəticədə pensiyaların artımı eyni rəqəm üzrə təmin ediləcək.

E.CƏFƏRLİ

Mərkəzi Bankın (MB) baş direktoru Vüsal Xəlilov ölkəmizdə dayanıqlı ödəniş sistemləri infrastrukturunun qurulduğunu vurğulayaraq bu istiqamətdə nəzərdə tutulan prioritetlərdən danışıb. Qeyd edib ki, MB tərəfindən lisenziyalasdırılmış ödəniş bazarı işirakçıları tərəfindən 2025-ci

Elektron pul bazarı böyüyür... Mərkəzi Bank 18 e-pul təşkilatına lisenziya verib

ilin ötən ayları ərzində 38,8 milyard manat dəyərində əməliyyat aparıb. Mərkəzi

Bankın baş direktoru elektron pul (e-pul) təşkilatlarının ödəniş bazarında fəa-

liyyətinə diqqət cəkərək vurğulayıb ki, indiyədək 18 elektron pul təşkilatına və

8 ödəniş təşkilatına lisenziya verilib. Bu ilin ortasına aylıq kart dövriyyəsi də 10

milyard manata çatıb. Bu, böyük rəqəmdir və ölkənin nəğdsiz ödənişlərə keçidinin bir nümunəsidir. Eyni zamanda, ani ödənişlər sisteminin artımı müşahidə edilir. Bunun nəticəsidir ki, son ildə milli ödəniş sisteminin 10 faizə yaxın həcmi-nin ani ödənişlər sistemində keçidinə nail olunub.

Elektron pulun hansı üstünlükləri var?

Elektron pul hər bir şəxsin hesabında, kartında olan pulun elektron formada saxlanmasıdır. Elektron pul fiziki nağd pulu ehtiyacı aradan qaldıraraq tez və asan əməliyyatlar aparmağa imkan verir. İstifadəçilər ödənişləri, köçürmələri və alışıları rəqəmsal olaraq, istənilən vaxt və istənilən yerdə internet bağlantısı ilə həyata keçirə bilər ki, bu da daha rahat və əlçatandır. İstənilən şəxs qeyd etdiyimiz şirkətin provayderi olduğu mobil tətbiq vasitəsilə özünün e-pul səhifəsini yaradaraq bütün ödənişləri və köçürmələri, o cümlədən banklara kredit ödənişlərini icra edə bilər.

E-pulun üstünlüyü onun xərc cəhətdən effektiv olmasıdır. Belə ki, fiziki olaraq kağız və ya metal valyutanın çapı, daşınması və təhlükəsizliyi müəyyən xərclər tələb etdiyi halda, e-pulda bunlara ehtiyac yoxdur.

Hazırda dünyanın əksər ölkələrində elektron pullardan istifadə olunur, 2023-cü ildə dünyada rəqəmsal ödəniş bazarının gəlirləri 111 milyard dollardan

çox olub. Bu maliyyə aləti biznesin və maliyyə sektorunun əməliyyatlarında çevikliyi və intensivliyi təmin etməklə vaxt və xərc itkilərinin qarşısını alır. Bu baxımdan, ölkəmizdə elektron pulun emissiyası ölkəmizdə iqtisadi proseslərin effektivliyinin və mobilliyin artmasına əhəmiyyətli təsir edəcək. Eyni zamanda, pul kütlələrinin dövriyyə sürətində artım müşahidə olunacağı və bu resurslara əlçatanlığın təmin ediləcəyi gözlənilir. Elektron pullar ödəniş sistemini asanlaşdırmaqla yanaşı, mərhələli şəkildə gələcəkdə kağız pullardan istifadənin minimumlaşdırılmasına səbəb ola bilər. Bu banklar üçün yeni imkan olmaqla bərabər, pul bazarı üçün də yeni məhsul buraxılışdır. Eyni zamanda, elektron pullar şəffaflığın artırılmasına da xidmət edir. Bu pullar vətəndaşlarımız üçün elektron yığım və hətta pul bazarında əməliyyatlar hesabına gəlir mənbəsinə də çevrilə bilər.

E-pul təşkilatları təhlükəsizliyə məsuliyyət daşıyır

“Ödəniş xidmətləri və ödəniş sistemləri haqqında” qanunda hesablaşmaların aparılması, lisenziyalasdırma və qeydiyyatda dair tələblər, elektron pul təşkilatları və operatorların müqavilə əsa-

MB elektron pul təşkilatlarının maliyyə sektorunda rolunun artırılmasına dəstək vermək üçün əlavə işli mühit formalaşdırır, bu qurumların beynəlxalq institutlarla əlaqələrinin qurulmasında motivasiyaedici adımlar atır. “2024-2026-cı

sında fəaliyyəti, ödəniş təşkilatının və elektron pul təşkilatının filial və nümayəndəliyinin açılması, xarici ödəniş təşkilatının və xarici elektron pul təşkilatının yerli filialının lisenziyalasdırılması, hesab

üzrə məlumat xidməti təchizatçısının reyestrə daxil edilməsi və nəzarət subyektlərinin rəhbərlərinə qarşı tələblər, təhlükəsizliyin təmin olunması və digər məsələlər öz əksini tapıb. Bu isə o deməkdir ki, e-pul dövriyyəyə buraxıldıqdan sonra təhlükəsizlik amili də xüsusi olaraq diqqətdə saxlanılır. Rəqəm-

Beynəlxalq ödəniş şəbəkəsinə integrasiya

ni təmin edən və ödənişləri həyata keçirən “SWIFT”lə əməkdaşlıq e-pul təşkilatları üçün yeni fürsət deməkdir. Bu sistem vasitəsilə ödənişləri sürətli, etibarlı və nisbətən aşağı komissiya ilə köçürmək imkanları mövcuddur və daha sərfəlidir. “SWIFTNet” şəbəkəsi pul köçürmələri və ödənişlərlə yanaşı, qiymətli kağızların mübadiləsinə təchiz edən ən təhlükəsiz mübadilə kanalıdır.

Azərbaycanda fəaliyyət

göstərən elektron pul təşkilatlarının “SWIFT”-ə qoşulması beynəlxalq ödəniş təchizat xidmətində yer alması və dünya maliyyə sistemində çıxışlarının da əhatəli şəkildə təmin edəcək. Bu baxımdan, e-pul təşkilatlarının “SWIFT” şəbəkəsinə qoşulması maliyyə sektorunda müştərilərin xarici ölkələrlə köçürmələr və maliyyə mübadiləsinin aparılmasında işini asanlaşdıracaq.

E.CƏFƏRLİ

Azərbaycanda ilk jest dili mobil tətbiqi istifadəyə verildi

Sərfəli mobil operator “Nar”ın dəstəyi ilə Azərbaycanın ilk dəfə jest dilini öyrənmək üçün “JestPlus” mobil tətbiqi artıq istifadəyə verilib. Bu mühüm sosial layihə “Nar”la yanaşı, ADA Universiteti və ADA Universiteti Fondunun, bp və onun tərəfdaşlarının dəstəyi ilə reallaşdırılıb. Mobil tətbiq üçün məzmunun hazırlanması və metodikanın seçilməsi isə “Karlara Dəstək” İctimai Birliyi tərəfindən icra edilib. Layihənin əsas məqsədi eşitmə və nitq məhdudiyyətli şəxslərin ünsiyyət imkanlarını genişləndirmək, inklüzivliyi təş-

viq etmək və jest dilinin öyrənilməsinə hamı üçün əlçatan etməkdir. “JestPlus” tətbiqi jest dili üzrə sistemli öyrənmə üçün nəzərdə tutulub və istifadəçilərə lüğət funksiyasından kənara çıxaraq interaktiv dərslər, testlər və praktiki tapşırıqlar təqdim edir. Tətbiqin məzmununa 789 video, 358 jest dili sözü, 27 illüstrativ şəkil və 32 daktil animasiyası daxildir ki, bunlar da jest dilini gündəlik həyatda daha səmərəli tətbiq etməyə imkan verir.

“Nar”ın İctimaiyyətlə əlaqələr və korporativ ünsiyyət departamentinin direktoru Hökümə Kərimova bildirib: “Eşitmə və nitq məhdudiyyətli şəxslərin informasiya və təhsil imkanlarına çıxışını artırmaq “Nar”ın KSM strategiyasının əsas istiqamətlərindəndir. Bu mobil tətbiqi dəstəkləməklə biz inklüziv cəmiyyətə

tin qurulmasına və jest dilinin ölkədə daha geniş yayılmasına töhfə veririk”.

Qeyd edək ki, “Nar” ölkəmizdə ilk dəfə vahid jestdili.az saytını ərsəyə gətirərək inklüziv cəmiyyətin qurulmasına töhfə verib və bu istiqamətdə dəstəyini jest dili tətbiqinin hazırlanması ilə davam etdirir. Mobil operator eşitmə və nitq məhdudiyyəti olan şəxslərin bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirmək üçün uzunmüddətli sosial layihələr həyata keçirir. Operatorun dəstəyi ilə gerçəkləşdirilən bütün sosial layihələr haqqında daha ətraflı məlumatı buradan əldə edə bilərsiniz.

Hazırda 2,2 milyon abunəçiyə yüksəkkeyfiyyətli rabitə xidmətləri göstərən “Nar” son 6 ildə Müştəri Loyallığı İndeksində görə ölkədə lider mobil operatorudur. Mobil operator müştəriyəönümlülük strategiyasına sadiq qalaraq sərfəli qiymət qarşılığında üstün xidmət təqdim edir.

Bakcell süni intellekti ilk avtomobil qalibini seçdi!

Sən də növbəti qalib ola bilərsən!

Bakcell abunəçiləri hər gün “iPhone 17”, hər həftə “Zeekr 001”, finalda isə “Porsche Cayenne” qazanmaq şansını əldə edirlər.

Qalib olmaq indi çox asandır! Sən də “Şəns” paketini al və qaliblər sırasına qoşul!

Sadəcə Bakcell-in “Şəns” paketlərindən birini al və şansını 8 dəfəyədək artır:

- 1 AZN-lik “Şəns” paketi - 3 şans + 10 şəbəkə daxili dəqiqə > *808#3#YES
- 5 AZN-lik “Şəns” paketi - 25 şans + 100 şəbəkə daxili dəqiqə > *808#25#YES
- 20 AZN-lik “Şəns” paketi - 150 şans + 400 şəbəkə

İnnovasiya lideri Bakcell-in meqa lotereyasında ilk avtomobil - “Zeekr 001” artıq öz sahibini tapdı! Minlərlə iş-tirəki arasında Bakcell süni intellektin seçimi ilə qalib Cəfər Cəfərzadə oldu. Bu gün o, “Şəns”-ını reallığa çevirdi! Bundan əlavə, daha 2 nəfər “iPhone 17” qazanaraq qaliblər sırasına qoşulub. Ümumilikdə, avtomobil də daxil olmaqla artıq 7 nəfər Bakcell-in meqa lotereyasından hədiyyə qazanıb.

daxili dəqiqə > *808#150#YES

Ətraflı məlumat üçün: lotereya.bakcell.com

Bakcell haqqında

Bakcell Azərbaycanın ilk və ən böyük özəl telekommunikasiya şirkətidir. Hazırda şirkət üç milyondan çox müştərini yüksəkkeyfiyyətli və sürətli telekommunikasiya xidmətləri ilə təmin edir. Ölkə iqtisadiyyatının qeyri-neft sektorunun ən böyük investitorlarından biri olan Bakcell süni intellekt əsaslı innovativ həllərlə Azərbaycanın dayanıqlı inkişafına töhfə verir.

Bakcell müxtəlif ölkələrdə telekommunikasiya, enerji, yüksək texnologiyalar və tikinti sahələrində fəaliyyət göstərən “NEQSOL Holding” beynəlxalq şirkətlər qrupunun tərkibinə daxildir.

ABŞ Prezidenti Donald Tramp İspaniyanın NATO-dan xaric edilməsinə təklif edib. Belə ki, Tramp Ağ Evdə Finlandiya Prezidenti Aleksandr Stubb ilə görüşü zamanı jurnalistlərin NATO-nun gələcək müdafiə-təhlükəsizlik strategiyası ilə bağlı suallarını cavablandırarkən İspaniya hökumətini sort tənqid edib - o bildirib ki, İspaniya alyans üçün tələb olunan müdafiə xərclərinin

İspaniya ciddi seçim qarşısında...

ÜDM-in 5 faizinə qədər artırılması öhdəliyini yerinə yetirmir. “Biz Finlandiya və NATO ilə çox sıx əməkdaşlıq edirik. Bildiyiniz kimi, mən xahiş etmişdim ki, müdafiə xərcləri 2 faiz yox, 5 faiz olsun. İnsanların çoxu bunun

olmayacağını düşündü, lakin bu, yekdilliklə qəbul edildi. Bizim bir geri çəkilməyimiz var, bu da İspaniyadır. Onların bunu etməmək üçün heç bir bəhanəsi yoxdur. Bəlkə ən yaxşısı onları NATO-dan çıxarmaqdır”, - deyə

Tramp vurğulayıb. Qeyd edək ki, bu il iyunun 24-25 - də baş tutan NATO-nun Haqqa sammitində alyansın təhlükəsizlik və müdafiə sahəsində genişmiqyaslı planları ilə bağlı ətraflı müzakirələr aparılıb - Sammit zamanı Prezi-

dent Donald Tramp “Soyuq müharibə” - dən sonra ən böyük silahlanma proqramını irəli sürüb. Ağ Ev rəhbərinin tələbi əsasında bu məsələ ətrafında xüsusi plan tərtib edildi. Plana əsasən, 2035-ci ilə qədər müdafiə xərclərinin

ümumi daxili məhsulun (ÜDM) 5 faizinə çatdırılması nəzərdə tutulur. Bunun ən azı 3,5 faizi bilavasitə hərbi xərclərə, 1,5 faizinin isə hərbi məqsədlə istifadə olunabilən infrastruktur layihələrinə ayrılacaqdır. Sammitin sonunda İspaniyamı çıxmaq şərti ilə NATO-nun bütün üzv ölkələri müdafiə xərclərinin ÜDM-in 5 faizinə qədər artırılmasına dair razılığa gəliblər.

Madrid niyə etiraz edir?

NATO-nun son sammitində bu məsələ ətrafında yekun razılıq əldə olunsada, İspaniya alyans üçün hər bir ölkənin ayrıracağı müdafiə xərclərinin ÜDM-in 5 faizinə çatdırmaq təklifinə qarşı çıxıb. Baş nazir Pedro Sançes hesab edir ki, bu addım Avropa İttifaqının öz təhlükəsizlik və müdafiə potensialını qurmaq səylərinə ciddi zərbə vurur. Bu səbəbdən sammitdən dərhal sonra Sançes NATO-nun baş katibi Mark Rutteyə məktub göndərərək hədəfin yə könüllü xarakter daşdığını, ya da İspaniyanın bu öhdəlikdən tamamilə azad olunmasını tələb edib. O, bildirib ki, 5 faiz hədəfi nə real, nə də faydalıdır. Qeyd edək ki, hazırda İspaniya ÜDM-in 1,28 faizini müdafiəyə ayırır. NATO-da bu göstərici ən aşağı səviyyədədir. Madrid yalnız xərclərin 2 faiz civarında olması

nı məqbul hesab edir, amma 5 faizlik artım qeyri-mümkündür - İspaniyanın dövlət rəsmilərinin sözlərinə, bu, ölkənin sosial-iqtisadi və sosial rifah hədəfləri ilə ziddiyyət təşkil edir.

Maraqlıdır, NATO-nun nizamnaməsində hər hansı üzv

ölkənin alyans üçün tələb olunan maliyyə vəsaitini ayırmadığı və ya buna imkanı olmadıqı təqdirdə, həmin ölkənin alyansdan çıxarılması üçün məsələnin qaldırılması

barədə müddəa var? Üzv ölkələr hansı halda NATO-nu tərk edə bilərlər? Bunun üçün hansı mexanizmlər tətbiq olunur? Ümumiyyətlə, NATO-nun 76 illik tarixində hər hansı üzv ölkənin alyansı tərk etməsi müşahidə olunub? Politoloq Rəşad Bayramov “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində bütün bu sualları cavablandırıb. O, qeyd edib ki, NATO-nun nizamnaməsində hər hansı bir üzv ölkənin bu və ya digər səbəbdən alyansdan xaric edilməsinə dair müddəa yoxdur. “Heç bir üzv ölkə alyansdan xaric edilə bilməz, yalnız üzv ölkənin özü alyansı könüllü şəkildə tərk edə bilər. Nizamnamənin 13-cü maddəsinə görə, istənilən üzv ölkə NATO-nun üzvlüyündən çıxmaq üçün alyansın baş katibi-

NATO-dan çıxarıla bilər?

nə və bütün üzv ölkələrinə müvafiq olaraq bildiriş təqdim etməlidir. Bir il ərzində həmin bildiriş ciddi və ətraflı şəkildə nəzərdən keçirilir və ondan sonra isə lazımı qərar qəbul olunur. Qərar qəbul olunduqdan sonra onun NATO-ya üzvlüyünə xitam verilir. Hətta hər hansı üzv ölkə NATO-da üzvlüyünü dondurmaq hüququndan da istifadə edə bilər. Ancaq nizamnamədə hər hansı bir üzv ölkənin müəyyən səbəblərdən do-layı alyansın üzvlüyündən çıxarılması ilə bağlı müddəa yoxdur. Hətta həmin üzv ölkə tələb olunan maliyyə vəsaitini ayırmaq iqtidarında olmasa belə, onun üzvlüyünə toxunulmur. Elə dövrlər olub ki, NATO-ya üzv ölkələrin əksə-

riyyəti alyans üçün müvafiq vəsaiti ödəməkdə çətinlik çəkiblər. Təbii ki, müdafiə xərclərinin 5 faizə qədər artırılması alyansın bəzi üzv ölkələrini çətin vəziyyətə salıb. İspaniya da həmin ölkələrdən biridir”, - deyə Rəşad Bayramov əlavə edib ki, NATO-nun üzv ölkələri arasında yalnız Fransa alyansda üzvlüyünü dondurmaq hüququndan istifadə edib: “1966-cı ildə Fransa NATO-da üzvlüyünü dondurub, amma 2009-cü ildə öz üzvlüyünü yenidən bərpa edib. İndiyə qədər heç bir üzv ölkə NATO-nu tərk etmək üçün alyansın nizamnaməsinin 13-cü müddəasına müraciət etməyib”.

Yunis ABDULLAYEV

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955,
0552004544
“Azərmətbuatyayımı” ASC - 0124411991,
0124404694
“Səma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100,
0504560835

“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Bakmətbuat” MMC - 0124314313
“Ziya LTD” MMC - 0124977696,
0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

ŞƏNBƏ ÜÇÜN NƏZM

Mən hələ gözləyirəm həmin ağrı-acıda,
Söz vermişdin gələcəm qış sovuşsa, yaz olsa.
Bəlkə, qurbanlar kəsım yeddi yol ayrıcında,
Əllərim əllərinə bircə kərə qovuşsa,
Məni məndən alandı,
Səni səndən alandı...

Parlayan gözlərinin xırda səmalarında
Ulduzlar da yerindən aramla sürüşərdi.
Bu vəfasız ömrümün könül burulğanından
Ən uzağı ovcumla iki damla düşəndi:
Biri sənin olandı,
Biri mənim olandı...

Sevinc Yunuslu

Gecə düşər, Günəş axtararam
gözlərin deyil.
Gözərim veyil-veyil,
yolum sənə çıxar..
Adımı silərim,
yenidən başlayaram həyata
sonum sənə çıxar..
Saçlarına toxunsam,
ekvatora qədər getdiyim olar.
Eh, yuxular... Yuxular!..
Gözlərimdə nə qədər adam ölər, yuxılar
Əllərimdə qalan ətrin göy üzünə qanadlanır..
Ən möhtəşəm səhərlər
Bütün kəndlər, şəhərlər,
Yer-göy ismin adlanır.
Bütün cismim odlanar,
Bulud-bulud yaş gedər..
Savaş gedər,
Həsrətin diz çökdürər,
dünyanı, başıma yıxar..
Çingiz xan qılıncdan keçirər
Mavəraənnəhr, Buxaranı,
kəllələri qarşıma yığar,
Sevdan dindən çıxarar,
quruyaram..
Romada
Sən müsəlman məscidisen,
Mən dinimi qoruyaram.
Minbərdə dua edərim:
SƏNDən başqa Tanrı yox!
İnan ki, vallah-billah!
La ilahə illallah!

Bu qaranlıq gecənin o üzündə işıq var,
Görən, nə vaxt gətirər bu yollar səni mənə?..
Eh, elə darıxıram, bir Allah şahidimdə -
Əvəz etməz versələr, bütün dünyanı mənə;
Yer yerində qalandı,
Göy göyündə qalandı...

Belə daha rahatdı, belə daha bəsitdi -
Ağrıların içindən üzüb də çıxmaq olur.
Bir ağ rəngli kağızdı, bir ağ tüstü, bir qələm,
Dərdi dərin badəyə süzüb də çıxmaq olur...

Başım üstə çağlayır bir qaraca bulud, gəl..
Səbir kasam çatlayır, yaxşı, olsun, unut gəl..
Qurban olum, gözüünü birdəfəlik qurut gəl
Başqa nəyə deyirsən, dözüb də çıxmaq olur...

Nə tez əsdi aradan həftə yeli, an yeli,
Saçlarının ətridi göz yaşımın qan yeli.
Ölüm təkcə əcəllə olmayır ki, dan yerim,
Bu dünyadan əcəlsiz bezib də çıxmaq olur.

Kəç bulud yaddaşından, su səp tikanlı zəmilərə, yalın ayaqlara batmasın.
Bu payız ağaclar yarpaqlarını, ilanlar dərilərini, güllər ləçəklərini atmasın..
Çərpələnglər uçmasın, pəncərə kənarları buz tutmasın.
Sevgi ilə açılın evlərin taxta qapıları..
Qış gəlməsin bircə il, uşaqlar yuxulmasın, pambıq olsun qartopuları.
Sevgi itisitsin evləri, sobalara atmayaq odunları..
Günahında yanmasın dünyanın gözəl qadınları.
Hey, fikirlər, başımdan dağılışın..
Bax, Qadınlar Günü gəlir, Hədiyyəm sensən, üşüyən..
Təbrik et doğuluşumu..
Sənə gələn təyyarə var, açıb bütün ağuşunu.
Sındırıb qanadlarını -

iki biletd hazırlamışam.
Zərfin üstündədi ünvan, həmin ki...
Qar içində qızılgülüm, imza: Sevinc Yunuslu.
Beş fevral, ikimin iyirmi iki...

YAZ GƏLƏ

Otən qış ötdü şaxtal
Dedim, dedim ki yaz gələ.
Unut məni çıxım gedim
Gedim, gedim ki yaz gələ.
Göz yaşımdı yağın yağış
Sevgi bəzək, sevgi naxış.
Görək vüsəlinə bu qış
Yetim, yetim ki yaz gələ.
Qışdan qışı dərib bahar
Ömrünə göndərib bahar.
Bu qışı döndərib bahar
Edim, edim ki yaz gələ.

Bu yatdığım quş yuvası,
Yuxulardan oyat məni.
Hər gecə yaz yağışıyla
Gözlərimdə yu, yat məni.
Bitib pir olan inamım,
İtib sir olan inamım..
Yalvarıram, qoy inamım,
Bir yalan də, uyut məni.
Ağlayır, gözüm qanayır,
İçimdə dözüüm qanayır..
Gedirəm, izim qanayır,
Unut, unut, unut məni.

GİZLƏNMİŞƏM

Payızın kölgəsində
Qış olub gizlənmişəm.
Yarpaqlar arasında
Quş olub gizlənmişəm.
Gəlmişəm ki, qəm yeyəm.
Nə bilmişəm cəm deyəm?
Qara gözlərimdəyəm,
Yaş olub gizlənmişəm.
Göz yaşımdı bulaqda
Qalmışam bir qıraqda.
Mən burdayam, bu dagda
Daş olub gizlənmişəm.

YOXA VARDIN

Bu sevdanı qanmadım,
Yuxuydun, yoxa vardın.
Sən hec zaman yanımda
Yoxuydun, yoxa vardın.
Tutammadıq əl-ələ,
Ağlama görək hələ,
Sevdasız ürəklərə
Çox uydun, yoxa vardın.
O göy buluda köcdün,
Gəlib könlümdən kecdin.
Göz yaşlarımı içdin,
Toxuydun, yoxa vardın.

GƏTİRDİN

Gəldin də,yağış gətirdin.
Ömrün yağışlı olmasın.
Gözlərimə yaş gətirdin,
Gözlərin yaşlı olmasın.
Sənsiz qalıb könül xanam,
Qıyma ki, həsrətdə yanam.
Sən gələn yola qurbanam
Yolların daşlı olmasın.
Bu nə yağış tökur göydən?
Göz yaşımı götür göydən.
Bir az günəş gətir göydən
Baharım qışlı olmasın..

Hər qız bir ümiddir!

Onlara verilən sevgi cəmiyyətin inkişafı deməkdir...

Elmin və mədəniyyətin işığıyla aydınlanan bütün ailələrdə qız övladına qarşı xüsusi sevgi olur. Həmin ailələrdə qız uşağı ailənin başqa fərdləri ilə bərabər hüquq və azadlıqlara sahibdir. Həyatımızda bir neçə vacib və məsuliyyətli vəzifələr var. Bu vəzifələr sırasında valideynlik öndə gəlir. Həyatla bağlı çox şeyi özümüzdən əvvəl yaşayan insanlardan öyrənir, görüb-götürürük. Bu səbəbdən ağıl, qabiliyyəti ilə dünyada tanınan dahi-lər, yazıçılar və sənətkarlardan bir neçəsinin qızlarına olan münasibəti, etimadı, onlara yazdıqları məktublar maraq doğurur. Məsələn psixozanaliz elminin banisi Ziqmund Freyd qızı Lieserlə yazdığı məktubda deyirdi: “Əzizim, Lieserl, ən çox güvəndiyin insanlardan pislik gördüyün üçün üzülməyən sənin zəif olduğunu göstərmir. Fizikanın qanunlarına görə, arxanı söykədiyin nəsnə bir anda yox olarsa, sən də o tərəfə doğru yıxı-larsan. Yəni ki, bunun gücsüzlüklə heç bir əlaqəsi yoxdur”.

“Böhranın ön cəbhəsindəki qızlar”

Bu gün Beynəlxalq Qızlar Günü kimi qeyd edilir. BMT Baş Assambleyasının qərarı ilə oktyabrın 11-i Beynəlxalq Qız-lar Günü kimi təsis edilib. Bu günün qeyd olunmasında əsas məqsəd diqqəti qızların hüquq-larının müdafiəsinə, oğlan və

1 milyarda qədər gənc yaşayır ki, onlardan da 600 milyonu yetkinlik yaşında olan qızlardır. Onlar gələcəyimizin qurulma-sında böyük potensiala malik-dir. Son 15 ildə dünya ictimai-yəti qızların həyatının yaxşılaş-dırılmasında əhəmiyyətli irəli-

yaşda ərə verilir, insan alverinə məruz qalırlar. Dünyada orta hesabla 20-24 yaş arasında olan hər üç qadın-

ləyiş öldə edib. Lakin müasir dövrümüzdə hələ də elə ölkələr var ki, orada qızlara, qadınlara qarşı fərqli yanaş-malar, ayrı-seç-kilik möv-cuddur. Onları zorla təhsil-dən əl çəkməyə məc-bur edirlər. Bu cür qız-ların imkanları son dərəcə məhduddadır, lakin zorakılığa məruz qalmaq və yoldan çıxarılma halla-rı bir neçə dəfə yüksək-dir.

Qız övladına sevgi göstərmək sadəcə onları hər hansı bir gələcəyə ha-zırlamaq deyil, eyni za-manda, onlara müstəqil düşüncə, özlərinə inam və həyatda yer tapmaq üçün lazım olan bütün təcrübələri verməkdir. Bu, həm də qadınların cəmiyyətdəki rolu-nun inkişafını stimullaşdıran bir

Hər 3 qızdan biri 18 yaşına çatmamış ərə gedir

dan biri 18 yaşına çatmamış ərə gedir. Bu cür qızların üçdə biri 15 yaşına çatmamış nikahə daxil olur. Uşaq nikahı əsas insan haq-larının pozulması deməkdir və qızların həyatının bütün aspektlə-rinə mənfi təsir göstərir. Erken

yanəşmədir. Ailələr qızlarını gələcəyin tədqiqatçıları, müəllimlə-ri, iş qadınları olaraq yetişdirmək-dən heç vaxt çəkinməməlidirlər. Çünki bir qadının gücü, bütün cə-miyyətin gücüdür!

Yeganə BAYRAMOVA

Baxışların gücü... Gözlərimizi qorumaq vacibdir!

dünyada təxminən 2,2 mil-yard insan görmə qabiliyyə-tindən məhrumdur. Göz xə-s-təliklərindən əziyyət çəkənlə-rin sayı isə 19 milyondan çox-dur. Görmə qüsuru olanların 82 faizinin yaşı 50-dən yuxa-rıdır. Son illərdə bir çox ölkə-də yaşlılar arasında görmə qə-biliyyətini itirənlərin sayı da-ha çoxdur. Lakin vaxtında müalicə edilməklə korluq hal-larının əksər hissəsinin qarşı-sını almaq olar.

Hər 20 dəqiqədən bir 20 saniyə...

Texnologiyanın inkişafı həyatımızı asanlaşdırsa da, uzun müddət ekran qarşısında vaxt keçirmək göz sağlamlığı üçün zərərli-dir. Kompüter, te-lefon və televizor kimi cihaz-ların istifadəsi zamanı gözlə-rimiz yorulur, bu da görmə zəifliyinə səbəbdir. Xüsusilə, rəqəmsal ekranların yaydığı mavi işıq göz retinasına ziyan vurur və zamanla görmə qə-biliyyətini zəiflədir. Bu vəzi-yət kompüter görmə sindromu adlanan vəziyyətin yaranma-sına gətirib çıxara bilər. Mü-təxəssislər ekran qarşısında olan zaman hər 20 dəqiqədən bir 20 saniyə ərzdə uzağa baxmağı tövsiyə edirlər ki, gözlər dincəlsin. Bu müddət ərzdə göz qapaqlarının hə-rəkəti artırılmalı və gözlər nəm saxlanılmalıdır.

Stress və yuxusuzluq

Stress və yuxusuzluq müa-sir həyatın ən çox rast gəlinən problemlərindən biridir və göz sağlamlığına da mənfi tə-sir göstərir. Uzun müddətli stress göz əzələlərinin gərgin-ləşməsinə, göz təzyiqinin art-masına və nəticədə görmə zəifliyinə səbəb ola bilər. Yu-xusuzluq isə gözlərin dincəl-

məsinə mane olur və zamanla göz quruluğu, baş ağrıları və görmə qabiliyyətinin zəiflə-məsinə yol açır.

Gözlərə mexaniki zərər

Gözlərə olan mexaniki zərər və travmalar da gör-mə zəifləməsinin səbəblərindən biridir. Bu cür zədələr id-man zamanı, sənaye işlərində və ya sadəcə, təsadüfi qəzalar nəticəsində baş verir. Göz travmaları nəticəsində gözün daxili strukturları zədələnir və bu da bəzən tam görmə it-kisinə gətirib çıxara bilər.

Yaşlanma...

Yaşlanma insan bədəninin hər bir orqanına təsir etdiyi kimi, gözlərə də ciddi təsir edir. İnsan yaşlandıqca gözlə-rin elastikliyi azalır və bunun nəticəsində görmə qabiliyyəti zəifləyir. Bu problem 40 yaş-dan yuxarı insanlarda daha çox müşahidə olunur.

Son statistikaya görə, öl-kəmizdə 172, 7 min nəfər göz xəstəliklərindən əziyyət çə-kir. Onların 32, 8 mini 13 ya-şadək, 46, 3 mini isə 18 yaşı-nadək olanlardır.

Yeganə BAYRAMOVA

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası

Baş redaktor:
Alıqş HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzviyər Hacıbəyli - 66

Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisenzia: N-B-317

Tiraj: 4968
Sifariş: 2071

“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayon filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilir və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin
aprel ayında nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:

Yeganə Bayramova